

Yerel Katılım Aracı Olarak Kent Konseylerinin Geleceği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri Üzerinden Bir Değerlendirme

The Future of City Councils as a Tool of Local Participation: An Evaluation on the Members of the Board of the Union of City Councils of Turkey

Berat AKINCI

Dr. Öğr. Üyesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,
SBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, bakinci@atu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-0838-4200>

Makale Başvuru Tarihi / Received: 15.04.2021

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 18.05.2021

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi

Ekrem ASLAN

Doktorant, 10. Dönem Türkiye Kent Konseyleri Birliği
Başkanı, Adana, ekremaslan2005@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8829-7301>

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Yerel Katılım,
Kent Konseyleri,
Yerel Gündem 21,
Yönetişim,
Yerel Yönetimler.

Yerel kalkınma önceliklerinin, sorunlarının ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin geniş temsil ve yerel katılım temelinde çözümlenmesini esas alan kent konseyleri, 1992 yılında Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesi'nde kabul edilen Gündem 21 başlıklı eylem planı ve ona bağlı Yerel Gündem 21 programı kapsamında kurulmuş demokratik yönetim mekanizmalarıdır. Yerel Gündem 21 projesinin yerel, sivil ve gönüllü katılımın artırılmasına yönelik belirlediği somut hedefler, Türkiye Yerel Gündem 21 programı çerçevesinde işlerlik kazanmıştır. Ancak kent konseylerinin daha güçlü bir hukuki çerçeveye ve daha geniş bir ölçüğe yayılması 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76'ncı maddesiyle mümkün olabilmıştır. Söz konusu kanun kent konseylerine hukuki bir çerçeve kazandırmış olsa da, daha önce farklı isim adı altında ve sınırlı düzeyde varlığını sürdüren yapılar 2006 yılında kabul edilen Kent Konseyleri Yönetmeliği çerçevesinde yapısal düzenlemelere uygun hale getirilmiştir. Bu noktadan katılımcı demokrasinin yerel odakları olan kent konseylerinin zaman içerisinde niceliksel artışı hız kazanmış fakat demokratik katılımı ve geniş temsili önceleyen güçlü kurumsal yapısı ise bir türlü oluşturulamamıştır. Konuyla ilgili alan yazınında yapılan çalışmalarda; yerel yönetimler ile kent konseyleri arasındaki etkileşime altlık oluşturan yapısal düzenlemelerin muğlak olması, kurumsallaşma önündeki en büyük engel olarak görülmektedir. Dolayısıyla çalışmada kent konseylerinin geleceğine yönelik projeksiyon çizilebilmesi amacıyla Türkiye Kent Konseyi Birliği yönetim kurulu üyelerinin kent konseylerinin oluşumu ve kapsayıcılık, kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım, örgütsel ve yönetsel bağımsızlık, işlevsel ve yapısal sorunlar gibi dört temel başlık altında görüşlerine başvurulmuştur. Derinlemesine mülakat yöntemiyle elde edilen bulguların çözümlenmesi ve yorumlanmasıyla, kent konseylerinin mevcut sorunlarının tespiti ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

Local participation,
City councils,
Local Agenda 21,
Governance,
Local Governments.

City councils, which are based on the resolution of local development priorities, problems and sustainable development principles on the basis of wide representation and local participation, are democratic governance mechanisms established within the scope of the Agenda 21 action plan adopted at the United Nations Rio Earth Summit in 1992 and the Local Agenda 21 program. The concrete targets set by the Local Agenda 21 project for increasing local, civic and voluntary participation have been operational within the framework of the Turkey Local Agenda 21 program. However, the extension of city councils to a stronger legal framework and to a wider scale was possible with Article 76 of the Municipal Law No. 5393. Although the law in question provided a legal framework for city councils, the structures that had previously existed under different names and at a limited level were made in accordance with legal regulations within the framework of the City Councils Regulation adopted in 2006. From this point of view, the quantitative increase of city councils, which are the local focus points of participatory democracy, has gained momentum over time, but the strong institutional structure that prioritizes democratic participation and broad representation could not be established. In the studies conducted in the literature on the subject; the ambiguity of the structural arrangements that form the basis for the interaction between local governments and city councils is seen as the biggest obstacle to institutionalization.. Therefore, in the study, in order to draw a projection for the future of city councils, the opinions of the board members of the Union of City Council of Turkey were consulted under four main headings such as the formation and inclusiveness of city councils, effectiveness of city councils and local participation, organizational and managerial independence, functional and structural problems. Along with the analysis and interpretation of the findings obtained by the in-depth interview method, the current problems of the city councils were determined and solution proposals were tried to be put forward for these problems.

1. GİRİŞ

Küreselleşmeyle birlikte değişen sosyo-ekonomik, siyasal ve yönetsel süreçler, halkın beklenti ve gereksinimleri üzerinde de etkisini göstermiştir. Bu noktadan çeşitlenen ve artan toplumsal ihtiyaçların optimal şekilde karşılanması için merkezi ve yerel yönetimlerin reforma tabi tutulması gerekliliği ortaya çıkmış ve kamusal hizmetlerin üretimi ve dağıtımında yerelleşme vurgusu daha çok ön plana çıkmıştır. Yerel yöneticilerin yanı sıra yerel paydaşların da karar alma/verme süreçlerine aktif katılımı, demokratik yönetişimin merkezine yerleşerek yerelin güçlenmesine katkı sağlamıştır. Yerel katılımcıların özgür iradeleriyle karar alma süreçlerine destek vermesi, bazı yönetsel hakların da yerel yönetimler lehine artmasına sebep olmuştur. Bununla birlikte hesap verebilirlik ve şeffaflık adına yerel katılımın özendirilmesi, zamanla yerel yönetimlere olan güveni ve kararların meşruiyetini artırmıştır. Nihayetinde yerel ihtiyaçların yerel katılımcılarla birlikte giderilmesi, kamusal hizmetlerin gittikçe yerelleştiği bir süreçte demokratik yönetişimin çeşitli mekanizmalar üzerinden geliştirildiği etkin çabalara dönüşmüştür (Palabıyık, 2011: 85-110; Erdoğan, 2019: 307; Tuncer, 2012: 131-146).

Yerelin yükselişi ve temsili demokrasinin bazı zaafalarının gündemi meşgul etmesi, doğrudan demokrasi araçlarından yararlanmak üzere çareler aranmasını hızlandırmıştır. Bu noktadan Türkiye'nin de taraf olduğu "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" sözleşmesinde yerel yönetimlerin özerkliği için seçilmiş karar organlarının varlığı gerekli olmakla birlikte yeterli bir koşul oluşturmadığı belirtilmiştir. Dolayısıyla sivil toplumun referandum, kent parlamentoları, kent senatoları, mahalle meclisleri ve kent konseyleri gibi farklı "Doğrudan Demokrasi" araçlarını kullanarak yerel yönetimlere entegre olması bir gereklilik olarak vurgulanmıştır. Bununla birlikte Gündem 21 Eylem Planı'nın ülkemizde de uygulanması neticesinde ortaya çıkan Türkiye Yerel Gündem 21 çalışmalarını bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir (Belli ve Aydın, 2015: 6-29; Özkiraz ve Zeren, 2009: 229-247; Soygüzel, 2015: 63-82). Bu çalışmalar kapsamında elde edilen birikimler 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesiyle yerel yönetim mevzuatımıza kent konseylerini kazandırmıştır. Demokratik yönetişimin aracı olan kent konseyleri; kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirilmesine öncülük etmektedir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 76. Madde; TKKB, 2020:12).

2006 yılında Kent Konseyleri Yönetmeliği'nin (KKY) de yayımlanmasıyla birlikte bütün illerde kent konseylerinin kurulması yönünde faaliyetler hızlanmıştır. Ancak bazı illerde kent konseylerinin oluşturulmasında sorun yaşanmazken, bazı illerde hiç kurulamamış bazı illerde ise kurulsun bile misyonlarını gerçekleştirmekten oldukça uzak kalmıştır. Kimi kent konseyleri ise kurulmuş olmasına rağmen bir sonraki yerel seçimler sonrasında genel kurul çağrısına çıkılmadığı için kadük kalmıştır. Kent konseylerinin karşı karşıya oldukları sorunların çözümü, ortak kentsel problemlerin tartışılması ve şehirlerdeki iyi uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla kent konseyleri arasında zaman zaman bir araya gelme ihtiyacı oluşmuştur. Bu bağlamda kent konseyleri arasındaki iletişim ve ortak çalışmaların koordinasyonu 2011 yılına kadar Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) bünyesinde oluşturulan Türkiye Yerel Gündem 21 Programı Ulusal Koordinatörlüğü tarafından yürütülmüştür. Ancak Türkiye Yerel Gündem 21 Programı'nın sona ermesiyle kent konseyleri arasındaki koordinasyonun sağlanmasında bir boşluk ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacı karşılamaya yönelik herhangi bir resmi organizasyonun bulunmaması nedeniyle kent konseyleri kendi öz inisiyatifleriyle çeşitli işbirlikleri geliştirmişlerdir. Bu yönde atılmış en kapsayıcı platform olan Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı, 2011 yılında 47 ilin kent konseyinin çabalarıyla tüzel kişiliğe haiz olmadan oluşturulmuştur. Ancak 03 Ağustos 2012 tarihinden itibaren bu oluşum dernek statüsüne geçerek Türkiye Kent Konseyleri Birliği (TKKB) adı altında faaliyetlerine devam etmiştir (Soygüzel, 2020: 291; TKKB, 2020).

Bu çalışmada öncelikle yerel katılım aracı olarak kent konseyleri ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği hakkında bilgilere yer verilmiştir. Akabinde TKKB yönetim kurulu üyeleriyle derinlemesine mülakat yapılarak, katılımcıların kent konseylerinin kuruluşu ve kapsayıcılık, kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım, örgütsel ve yönetsel bağımsızlık, işlevsel ve yapısal sorunlar gibi dört temel başlık altında görüşlerine başvurulmuştur. Araştırma kapsamında 8 TKKB yönetim kurulu üyesi ile görüşülmüş ve elde edilen bulguların çözümlenmesi ve yorumlanmasıyla birlikte, kent konseylerinin mevcut sorunlarının tespiti yapılarak ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. YEREL KATILIM ARACI OLARAK KENT KONSEYLERİ VE TÜRKİYE KENT KONSEYLERİ BİRLİĞİ

2.1.Yerel Katılım Aracı Olarak Kent Konseyleri

Devletin örgütsel ve yönetsel bağlamda vatandaşlara doğrudan ulaşabildiği yerel yönetimler, sorunların yerinde çözülmesi ve demokratik yönetişimin hayata geçirilmesinde en etkili mekanizmalardır. Demokratik değerlerin içselleştirilmesi ve kurumsallaşmasında önemli imkânlar sunan bu mekanizmalar, vatandaşların kendileri ve yaşadıkları şehirle ilgili alınacak kararlarda aktif katılımını esas almaktadır. Yerel yönetimler ve yerel paydaşlarla kurulan bu bağ, ortak sorunların ortak akıl ile çözülmesinde etkili bir sinerji ortaya çıkarmaktadır (Erdoğan, 2019: 295-31). Bu noktadan katılımı ve özelinde yerel katılımı “doğrudan veya dolaylı bireylerin kendileri ve şehri ile ilgili mekânsal, programsal ve kurumsal kararlara dâhil olması ve bu kararlar üzerinde etkiye bulunabilmeleri olarak ifade edilmektedir (Eroğlu, 2006: 191-206; Özkiraz ve Zeren, 2009: 229-247).

Yerel katılımcıların karar alma süreçlerine katılımında önemli bir işleve sahip olan kent konseyleri, ilk olarak 1992 yılında BM’nin “Gündem 21 Eylem Planı” ile ülkemiz gündemine taşınmıştır. Eylem planında sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla özel sektör, sivil toplum kuruluşları (STK) ve vatandaşların katılımını önceleyen kamu yönetişimine dikkat çekilmiştir (Ağır, Belli ve Arslan, 2017: 320-332). Bununla birlikte 1996 yılında İstanbul’da BM’nin HABITAT II “İnsan Yerleşimleri Konferansı” temasıyla yaptığı toplantı sonrasında, Türkiye Yerel Gündem 21 programı işlerlik kazanmıştır. Bu program kapsamında ülkemizde birçok proje faaliyete geçmiş ve isimleri farklılık arz etse de kent konseyi misyonunu benzer oluşumlar inşa edilmeye başlanmıştır (Soygüzel, 2015: 63-82). Yapılan projelerin ve oluşturulan yapıların koordinasyonu ise 2011 tarihine kadar UCLG-MEWA tarafından yapılmıştır. Türkiye’nin Yerel Gündem 21 Programı’nın birbirini izleyen aşamaları ve projeleri, Bakanlar Kurulu’nun çeşitli tarihlerde almış olduğu kararlara desteklenmiş ve “Milletler Arası Antlaşma” olarak Resmi Gazete’de yayınlanmıştır (Emrealp, 2010: 8). Türkiye’nin Yerel Gündem 21 Programı kapsamında birbirini izleyen aşamaları ve projeleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkiye’nin Yerel Gündem 21 Programı Aşamaları

Program	Karar Tarih ve Sayısı
“Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” Projesi	6 Mart 1998 tarih ve 23278 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” Projesi’nin Genişletilmesi Amaçlı Revizyon	8 Şubat 1999 tarih 23605 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması” Projesi	22 Ocak 2001 tarih ve 24295 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması” Projesi’nin Genişletilmesi Amaçlı Revizyon	4 Aralık 2001 tarih ve 24603 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye’de Yerel Demokratik Yönetişimi Teşvik Amacıyla Sürdürülebilir İlişkiler Ağı Kurulması” Projesi	21 Haziran 2003 tarih ve 25135 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye Yerel Gündem- 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BM Johannesburg Uygulama Planı’nın Yerelleştirilmesi” Projesi	12 Kasım 2003 tarih ve 25287 sayılı Resmi Gazete
“Türkiye Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Yoluyla BMBin Yıl Kalkınma Hedefleri’nin Yerelleştirilmesi” Projesi	24 Nisan 2007 tarih ve 26502 sayılı Resmi Gazete
“Kent Konseyleri’nin Güçlendirilmesi ve Yerel Demokratik Yönetişim Mekanizmaları Olarak İşlev Görmelerine Yönelik Eğitim ve Kapasite Geliştirme Desteği Sağlanması” Projesi	31 Aralık 2009 tarih ve 27449 sayılı Resmi Gazete

Kaynak: Emrealp (2010), “Türkiye’nin Katılımcı Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri”, eserinden esinlenerek hazırlanmıştır.

Türkiye Yerel Gündem 21 programının uygulanmasıyla elde edilen kazanımlar 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda somutlaşmıştır. 2006 yılında ise belediye kanununa dayanılarak hazırlanan Kent Konseyi

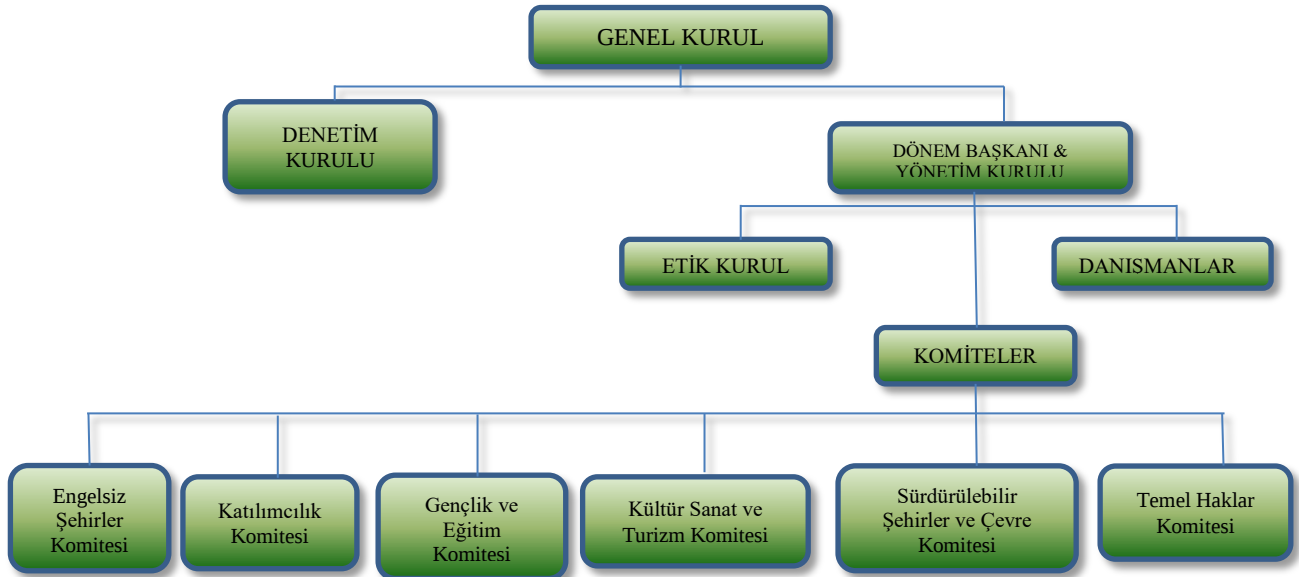
Yönetmeliği, kent konseylerine yönelik hukuki çerçeveyi netleştirmiştir. Bu kapsamda kurulan kent konseyleri “kent yaşamında kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır” şeklinde düzenlenmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 76. Madde). Merkezi hükümet ve yerel yönetimler dışındaki sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının, üniversitelerin, sendikaların, noterlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının, muhtarların ve diğer yerel yönetim aktörlerinin katılımcı demokrasiye dâhil edilmeleri ve uygulamada yer alabilmeleri de kent konseylerinin amaçları arasındadır. Çalışmalarının etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yerel yönetimler, kent konseylerine yardım ve destek sağlarlar, kent konseyleri tarafından alınan kararlar da belediye meclisinde gündeme alınır (KKY, 8. ve 14. Madde).

2.2. Türkiye Kent Konseyleri Birliği

Kent konseyleri bir taraftan yerelde katılımcılığı esas alan çalışmalar yürütürken diğer taraftan da bölgesel ve ulusal düzeyde oluşturdıkları ağlar üzerinden kendi aralarında iletişim ve işbirliğini geliştirmektedir. Bu bağlamda Türkiye Yerel Gündem 21 Programı’nın sonlandırılmasıyla birlikte kent konseyleri arasındaki koordinasyon sorunu yaşamamak adına kent konseyleri kendi inisiyatifleri ile aralarında oluşturdıkları birlik ve platform aracılığıyla bu süreci götürmeye çalışmıştır. Bu ağlar arasında en güçlü ve kapsayıcı olan Türkiye Kent Konseyleri Birliği’dir. TKKB’nin kuruluş temelleri 13 Şubat 2010 tarihinde Bursa Kent Konseyi’nin ev sahipliğinde 58 kent konseyinin katılımıyla gerçekleştirilen *Türkiye Kent Konseyleri Buluşması*’nda atılmıştır. TKKB böylelikle ülkemizde kent konseylerinin kurulmasında ve aralarında iyi uygulamaların paylaşılmasına öncülük eden sivil toplum ağı haline gelmiştir (Soygüzel, 2015:63-82).

Başlangıçta “Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı” olarak kurulan ve tüzel kişiliğe haiz olmadan çalışmalarını yürüten birlik, 03 Ağustos 2012 tarihinde Kent Konseyleri Derneği adıyla dernek statüsünde yoluna devam etmektedir. TKKB dernek tüzüğüne göre, derneğin asli organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu’dur. Bunların yanında derneğin, Akademik Kurul, Etik Kurul, Danışmanlar, Komisyonlar ve Genel Sekreterlik olmak üzere yardımcı birimleri bulunmaktadır (Çetin ve Sabancı, 2020: 387).

Şekil 1: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Organizasyon Şeması

Kaynak: TKKB, 2021.

Yatay ve esnek bir örgütlenme modeli ile çalışmalarını yürüten TKKB, temsil anlamında Yönetim Kurulu üyeleri arasından bir dönem başkanı belirlemekte ve yılda bir kez farklı bir şehirde “Ulusal Türkiye Kent Konseyleri Buluşması” ile dönem başkanlığı devir teslim törenini gerçekleştirmektedir. Buluşmalarda aynı zamanda ortak kentsel sorunların gündeme getirildiği tematik toplantılar ve deneyim paylaşımına yönelik sunumlar da gerçekleştirilmektedir. TKKB tüm kent konseylerinin bir araya geldiği “Dönem Başkanlığı Devir Teslim Buluşmaları” dışında, ulusal ve bölgesel ölçekli tematik toplantılar ile kentlerin ortak sorunlarına yönelik hazırladığı raporlarını kamuoyuyla paylaşmaktadır (Soygüzel, 2020: 296-297). Ulusal ölçekli yapılan toplantılar ve temaları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Kent Konseyleri Birliği'nin Düzenlediği Ulusal Tematik Toplantılar

Ulusal Toplantı Tarihi ve Yeri	Toplantının Teması
06-08 Temmuz 2012, Gaziantep	Geleceğin Kentleri: İnsan Çevre ve Yapı.
12-13 Ekim 2012, Yalova	Kentsel Dönüşüm ve Şehirlerin Geleceği
05-07 Nisan 2013, Konya	TKKB 1. Gençlik Meclisleri Buluşması
30 Mayıs- 1 Haziran 2013, Uşak	Kent ve Ulaşım
27-29 Eylül 2013, Kahramanmaraş	TRKKB 1. Kadın Meclisleri Buluşması
25-27 Ekim 2013, Gaziantep	Engelsiz Kent
11-12 Kasım 2013, Yalova	Kent Konseyleri Yönetmeliği Değişiklik Taslağı Çalıştayı
26 Haziran 2015, Ordu	Kent Konseyleri Büyükşehir Tematik Çalıştayı
01-03 Ekim 2015, Mersin	Katılımcı Kentsel Planlama ve Kent Konseyleri
27-28 Ekim 2016, Zeytinburnu/İstanbul	Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri
04-05 Mart 2017, Eskişehir	Büyükşehir Kent Konseyleri Yasal ve İdari Çözümler Çalıştayı
13-15 Ekim 2017, Adana	Kent Vizyonu ve Kent Konseyleri
13-14 Mart 2020, Ankara	Büyükşehir Ölçeğinde Kent Konseyleri
05-06 Mart 2021, Çevrimiçi görüşme	Kadın Meclisleri Tarama Çalıştayı
06-07 Nisan 2021, Ankara	Yerel Hizmetler ve Ombudsmanlık Çalıştayı

Kaynak: Soygüzel, 2020: 296-297.

Kent Konseyleri Birliği Bursa Kent Konseyi ev sahipliğinde 2011 ve 2015 yıllarında gerçekleştirilen iki Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu'nun ana düzenleyicilerinden olmuş ve bilim insanlarının dikkatlerini kent konseylerine çekmeyi başarmıştır. Ulusal ölçekli buluşmalar ve tematik toplantılar dışında TKKB; olağan genel kurul, bölgesel toplantılar ve yönetim kurulu toplantılarını düzenli olarak gerçekleştirmektedir. 2019 yılında gerçekleştirilen tüzük değişikliği ile TKKB'de yönetim kurulu başkanlığı ve dönem başkanlığı yapmış kişilerden Türkiye Kent Konseyleri Birliği Etik Kurulu'nu oluşturmuştur. Etik kurul çalışmaları sonucunda 17 maddeden oluşan etik davranış ilkeleri belirlemiş ve kamuoyuna duyurmuştur. TKKB mümkün olan her yerde kent konseylerinin kurulması konusundaki girişimlerine devam etmekte ve kurulan kent konseylerine yönelik yönetim kurulu ve bünyesindeki danışmanlar aracılığıyla teknik destek vermektedir. Aynı kapsamda üyelere yönelik kapasite geliştirme eğitimleri ve deneyim paylaşım toplantıları da düzenlemektedir (TKKB, 2020: 28-29).

3. KENT KONSEYLERİNİN GELECEĞİNE YÖNELİK TKKB YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

2010 tarihinde Türkiye Kent Konseyleri Buluşması adıyla 58 kent konseyinin katılımıyla başlayan süreç, 2012 tarihinde TKKB'nin dernek statüsüne geçmesiyle nihai hedefe ulaşmış ve tüzel kişilik kazanmıştır. TKKB tüzüğüne göre derneğin asli organlarından olan yönetim kurulu, birliğin misyonunun yerine getirilmesinde kilit bir rol üstlenmektedir. Bu noktadan yönetim kurulunu oluşturan 9 üyenin de geçmiş ve hali hazırda kent konseyi başkanlığı/yöneticiliği yapmış/yapıyor olmaları, kent konseylerinin kurumsal hafızaları olarak dün, bugün ve geleceği aynı anda değerlendirebilmeyi kolaylaştırmaktadır. Alan yazınında kent konseylerinin işlevselliğine yönelik yapılan değerlendirmelerde benzer problemlere vurgu yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma ile de TKKB yönetim kurulu üyelerinin; kent konseylerinin oluşumu ve kapsayıcılık, kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım, örgütsel ve yönetsel bağımsızlık, işlevsel ve yapısal sorunlar olmak üzere dört başlıktaki görüşleri kent konseylerinin geleceğine yönelik bütüncül bir bakış açısı geliştirebilmesi amacıyla analiz edilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Türkiye'de kent konseylerinin kurulmaya başlamasıyla birlikte alan yazına kazandırılan eserlerde kent

konseylerin yerel demokrasi ve katılım açısından önemi dile getirilmiştir. Ancak son yapılan çalışmalarda kent konseylerinin gerek kuruluş aşamasında ve gerekse bağımsız politikalar belirleme ve sunma noktasında yerel ve yasal dinamiklerden kaynaklanan sorunlar yaşandığı ileri sürülmektedir. Zamanla uygulamada ortaya çıkan bu sorunlar çok aktörlü ve paydaşlı kent konseylerinin misyonlarını gerçekleştirmeleri adına risk teşkil etmektedir. Bu nedenle çalışmanın temel sorusu “*Yerel katılımı önceleyen kent konseylerinin geleceğine yönelik uygulamada ortaya çıkan yönetsel ve yapısal sorunlar ve çözüm önerileri nelerdir?*” oluşturmaktadır. Öyle ki yerel ihtiyaçların yerel-ulusal yöneticilere/karar vericilere aktarılmasında köprü görevi gören kent konseylerinin, kuruluş aşamasından yerel politikaların belirlenmesindeki aktif rolüne kadar fiiliyatta ortaya çıkan sorunların tespiti ve bu sorunlara yönelik etkili çözüm önerilerinin geliştirilmesi kent konseylerinin işlevselliği açısından önem taşımaktadır. Çalışmada TKKB yönetim kurulu üyelerinden derinlemesine mülakat yöntemiyle elde edilen bulguların çözümlenmesi ve yorumlanmasıyla, kent konseylerinin geleceğine yönelik bir projeksiyon çizilmesi amaçlanmaktadır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE YÖNTEMİ

Araştırmanın evreni Türkiye’deki kent konseylerinin üye olabildiği TKKB’nin yönetim kurulu üyeleridir. Evrenin oluşturulmasında yönetim kurulu üyelerinin tamamının daha önce ve hali hazırda kent konseyi başkanlığı/yöneticiliği/paydaşlığı yapması ve kent konseylerinin Türkiye’de oluşturulmasında öncü konumunda yer almalarının önemli bir payı vardır. Yönetim kurulu üyeleri mevcut bilgi ve birikimleriyle bir taraftan kent konseylerinin işlevselliğine artı değer katarken, diğer taraftan yerel paydaş katılımı ve kent bilincinin oluşturulmasına destek vermektedir. Bu durum yönetim kurulu üyelerinin kent konseyleri ile ilgili mevcut sorunların tespiti ve sorunlara yönelik alternatif çözüm önerileri oluşturma noktasında yeterli bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Derinlemesine mülakat tekniğiyle yapılan görüşmeler digital toplantı uygulaması olan Zoom üzerinden Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın temel sorusu ve örneklemenin niteliği göz önüne alınarak araştırma soruları hazırlanmıştır. Mülakatlara temel oluşturan ölçek, açık uçlu soruların yer aldığı “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” dur. Daha detaylı bilgi almak amacıyla yönetim kurulu üyelerine ek sorular da yöneltilmiş, alınan cevaplar katılımcıların önceden izni alınarak bilgisayara kayıt edilmiştir. Yapılan görüşmeler otuz ile elli dakika arasında sürmüştür. Veriler analiz edilirken kayıt altına alınan görüşler yazılı hale getirilmiş ve ortak görüşler tablo halinde yorumlanmıştır. Dikkat çeken bazı ifadelerin ise aynen aktarılması tercih edilmiştir.

3.3. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI VE SINIRLILIKLARI

Alan araştırması TKKB yönetim kurulu üyelerini kapsamaktadır. Her ne kadar yönetim kurulunu oluşturan 9 üyenin tamamına görüşme planlanmışsa da, sağlık problemlerinden dolayı bir üyeye söz konusu mülakat yapılamamıştır. Bütün kent konseylerinin TKKB’ye üye olmaması ve yönetim kurulu üyelerinin şahsi görüşleri, Türkiye’deki kent konseylerinin tam görüşlerini yansıtmayabileceği gibi bazı yönetim kurulu üyesinin düşünceleri zamanla değişiklik de gösterebilir. Bununla birlikte kent konseylerinin mevcut ve olması gereken durumlarına yönelik hazırlanmış sorular araştırmanın diğer bir sınırını oluşturmaktadır. Araştırma sorularının konuyu değerlendirme açısından yeterli, mülakata katılanların ise araştırma sorularını tam olarak anladıkları ve samimiyetle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

3.4. MÜLAKATLARLA ELDE EDİLEN VERİLERİN ANALİZİ

Yapılan görüşmelerde elde edilen veriler bilgisayara kaydedildikten sonra ilk olarak yazıya dökülmüştür. Akabinde konu başlıkları ile birlikte verilen cevaplara göre sınıflandırma yapılarak betimsel analiz ve tablolama yöntemleri ile çözümlenmiştir. Elde edilen verilerin objektif bir şekilde yansıtılabilmesi amacıyla genellikle doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Görüşmeye katılan yönetim kurulu üyeleri YKÜ-1 ile YKÜ-8 arasındaki numaralarla kodlanmıştır. Kodlama yönteminin tercih edilmesinin sebebi, araştırmaya katılanların kişisel bilgilerinin verilmesini istememeleridir.

3.4.1. Kent Konseylerinin Kuruluşu ve Kapsayıcılık

Katılımcılara, “Kent konseyleri ve organları nasıl oluşturulmaktadır? Sizce bu organların oluşturulmasında yasal prosedürlerin dışında hangi etkenler rol oynamaktadır? Mevzuatta belirtilenlerin dışında illere göre farklı meclis ve çalışma gruplarının belirlenmesinde hangi kriterler esas alınmaktadır? Kent konseyi organlarının oluşturulması ve faaliyetlerinde kapsayıcılık sağlanmakta mıdır? Kapsayıcılığın artırılmasına yönelik ne gibi çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır?” soruları sorulmuştur. Katılımcılardan alınan yanıtlar şu şekilde olmuştur:

YKÜ-1: “Kent konseylerinin nasıl kurulması gerektiği ve kimlerin katılacağı aslında ilgili yönetmelikle ifade edilmiştir. Bu süreç yerel seçimlerden sonra belediye başkanının genel kurul çağrısıyla başlamaktadır. Genel kurul seçiminden sonra kendi içerisinde yürütme kurulu ve oluşturulması gereken meclislere karar verilmektedir. Ama burada dernekler konusunda belirli kriterlerin oluşturulması gerekmektedir. Çünkü çok sayıda dernek var ve kimlerin çağırılması gerektiği mevzuatta net değil. Bu hususta belediye başkanı bir kriter belirlemeli ve ona göre çağırılmalıdır bence. Bu noktada başarılı kent konseylerinin hazırlamış olduğu yönergeler var. Bazılarında bu kıstaslar belirlenmiş konumda. Bu işler yeni yeni öğrenilmekte ama kapsayıcılık da önemli. Çünkü bazı Sivil Toplum Kuruluşları (STK) sonrasında dava açarak genel kurulun iptalini isteyebiliyor. TKKB bu süreçte tüm Türkiye’de geçerli bir yönerge hazırlanmasına katkı sunabilir. Sendikalar konfederasyonlar üzerinden çağrıldığı için sıkıntı olmuyor. Vakıflar da kolay ama burada vakıfların sayısı daha da artırılabilir. Bu noktada STK’larla ilgili bulunduğu ilde aktif olarak faaliyet gösterme, kentte başarılı çalışmalar yapmak, belirli bir üye sayısının üstünde olması, ilgili STK’nın kuruluş yılı baz alınabilir. Genel kurul öncesinde önce divan seçiliyor akabinde kent konseyi başkanı seçiliyor. İkinci seçimde kent konseyi yürütme kurulu oluşturuluyor. Yürütme kurulu üyeleri illere göre 10-30 sayısı arasında değişiyor. Meclis ve çalışma gruplarının sayısı da illere göre değişiyor. Bu değişiklik ilin ihtiyaçlarına göre değişiklik arz etmektedir.”

YKÜ-2: “Belediye başkanının genel kurul çağrısıyla genel kurul toplanır ve akabinde yürütme kurulu ve meclisler belirlenir. Her ilin ihtiyacına göre yürütme, meclis ve çalışma grubu sayısı değişmektedir. Örneğin Manisa’da 4 meclis 13 çalışma grubu kuruldu. Seçilen yürütme kuruluna farklı kurumdan ve meslekten üyeler katıldı. Bu farklılığın şehre dokunmasını arzu ettik. Çalışma gruplarını da kendi alanlarında ve kendi konularında gönüllü çalışma yapmak isteyenlerden oluşturduk. Gönüllülük ilkesi olunca çalışma gruplarımız gittikçe büyüyor. Gönüllülük esas olduğu için akademisyen gelsin ama işçi gelmesin demiyoruz. Nitelik önemli ama herkesin her konuda söyleyecek bir sözü buluyor. Önemli olan kapsam alanını genişletmek. Meclis ve grupların oluşturulmasında herhangi bir kıstas olmamalıdır. Gönüllülükte kıstas aranmaz. Şehri için bir şeyler yapmak isteyen herkes olmalıdır. Bir akademisyenin düşünemediğini işçi düşünüyor. Bir çiftçinin söylemediğini bir akademisyen söyleyebiliyor. Bu üyelerin belirlenmesi noktasında belediye başkanlarının müdahalesi oluyor, bazı ilçelerde mutlak müdahalesi oluyor. Bunun sebebi olarak belediye başkanlarının kendi kişilik yapısından kaynaklanıyor. Bu noktada kent konseyleri kendi organlarını seçerken bağımsız olmalıdır. Tüm paydaşları kapsaması gerekmektedir. Üyelerin nitelikleri de örneğin siyasi bir rolü de varsa sıkıntı çıkabiliyor.”

YKÜ-3: “Kahramanmaraş ölçeğinde başlarsak maalesef yedi senedir belediye başkanından dolayı kent konseyi kurulamamaktadır. Yasayla kurulması zorunlu olan bir kurumun sadece bir yerel yöneticinin inisiyatifiyle kurulmaması birliğinde en çok üzerinde çalıştığı sorun bence. Kahramanmaraş’ta 2007 kuruldu ilk defa. İlk genel kurulda genel meclis üyelerinin muhtarların yoğunlukta olduğu bir genel kuruldu. 2009 da bu durum değişti. Çok adil ve eşit bir şekilde paydaş katılımı sağlandı. Belediye başkanıyla ilişkiler iyi olduğu için rahat bir dönem geçirildi. Çok kapsayıcı paydaş katılımı oldu. Kamu kurumlarından gelen katılımcılar biraz zoraki olmasına rağmen, diğer STK’lar, vakıflar ve bireyler gönüllü olarak katıldığı için daha yapıcı katkı sunabilmektedir. Bazen gönüllü katılımcıların teklifleri bütün genel kurulu etkileyebiliyor. Sosyo-kültürel ve ilin ihtiyacına göre çalışma grupları ve meclisler değişebiliyor. Sayılar da buna bağlı değişiyor. Kahramanmaraş’ta örneğin 13 çalışma grubu vardı. Herkes ilgi alanına göre ilgili çalışma grubunda bir araya gelebiliyorlardı. Katılımcıların yeterlilikleri genel kurulun sağladığı imkânlar, yani çalışma gruplarının önünü açmalarıyla üretkenliğini artırıyor. Silsile halinde bakarsak belediye başkanlarının katkısı özgür çalışma ortamı ve demokratik katılım için önemli. Yani yerel yöneticilerin bakış açısı ve vizyonu önemli. Kente karşılıksız bir şey vermek isteyen katkı sunmak isteyenler için gerekli ortamı oluşturmak belediye başkanına bağlı. Belediye başkanının vizyonu yoksa kent konseyini salt proje amaçlı, salt mevzuatsal kurulması gerekli olarak

görmektedir. Ancak kent konseyleri akil adamlar veya şehirle ilgili her şeyin konuşulduğu bir platform olarak dizayn edilmelidir. Bütün bunlar yapılırken kimsenin güdümünde cereyan etmemelidir. Herkes yardımcı olabilir ama kimsenin arka bahçesi olmamalıdır. Amaç sadece şehre katkı amaçlı orda olunmalıdır. Kendini göstermek amaçlı değil gönüllü faaliyetler yapmak için orda olmalı.”

YKÜ-4: “Kent konseyi içerisindeki meclis ve çalışma grupları şehrin ihtiyaçlarına göre belirleniyor. Aslında yönetmelikte çalışma usul ve esaslarımız belirlenmiş. Kadın ve gençlik meclisleri zorunlu konumda olup bütün illerde kuruluyor. Engelli ve çocuk çalışma grupları da hemen hemen bütün kent konseylerinde kurulmuş vaziyette. Bununla birlikte bazı illerde Ankara gibi bisiklet meclisi bile var. Hatta bunların altında 5 tane çalışma grupları var. Aslında kent konseylerinin demokratik sivil yapıya katkısı yaşadığı şehirdeki ihtiyaçları belirleyip bu konuda meclis çalışma gruplarının seminer sempozyum yapıyor olmasıdır. Sorunların çözümünde kent konseylerinin elini güçlendiriyor bu durumlar. Elâzığ’da 4 tane meclis kuruldu mesela. Bunlar altında çok sayıda çalışma grubu kuruldu. Meclislerle destekli tabi bunlar. Belediye başkanı genel kurul çağrısında istediği kişileri çağırıyor. 1000 STK var ise 100’ü çağırılıyor. Belediye başkanı kimi istiyorsa. Sonra süreç mahkemelik oluyor. Ankara mesela bu şekilde oldu. Ancak mahkeme süreciyle bu iş bir şekilde aşıyor. Mesela Elâzığ’da 170 STK, muhtar, kamu kurumu falan 200 kişiyle yaptık. Birçok STK isyan etti biz niye yokuz diye. Belediye başkanının özel kalemi çağırıldı bu STK’ları. Ancak bazı STK’lar işlevsel değil. Cami yaptırma dernekleri sadece tek bir amacı var mesela. Bazı dernekler tabela dernekleri. Bu konularda kimlerin nasıl çağrılacağı konusunda kriter oluşturulmalıdır. Bütün bu süreçler belediye başkanının inisiyatifinden çıkarılmalıdır. İllerde birçok platform var. Ancak kanuni bir gücü yok. Kent konseyi hem kanun gücü hem de şehrin bütün bileşenlerinden oluştuğu için kapsayıcıdır. Kamusal bir alanda olmayan STK’lar yerine mevzuatsal bir kurum olan kent konseyi ile çalışmak önemlidir. Şehirdeki muhtarlardan, STK’lardan, üniversitelerden gerçekten herkesten farklı yararlanabiliyor. Bunlarda kent konseylerinin ilerde yapacağı faaliyetlerdeki kapsayıcılığı artırıyor.”

YKÜ-5: “Ardahan özelinden cevaplayacak olursak, kentlerin ihtiyaçları, yerel özellikleri, avantajları ve dezavantajları oluyor. Ardahan özelinde gönüllü katılımcılar noktasında insan kaynağı sorunu yaşıyoruz. Biz göreve geldiğimizde meclisler ve çalışma grupları kuruluydu. Belediye başkanı bunları belirlemişti zaten. Kent konseyi bizden önce kurulduğu için genel kuruldan öncesinde yönergeler daha önce hazırlanmıştı. Çalışma gruplarının belirli bir başlık üzerinden olması kent konseyinin başarısını doğrudan etkiliyor. Yani herkes uzmanlık alanına göre gönüllülük esasına göre çalışıyor. Kent konseyi kentsel ihtiyaçları belediyelere yönlendirilmesinde çalışma gruplarının önerisi çok önemli. Omurga görevi görüyor. Meclislerde aynı mantıkla çalışıyor. Ancak çalışma grupları daha hızlı ve etkin bir şekilde çalışabiliyorlar. Ancak temel esas gönüllülük olmalıdır. Çünkü bazen liyakatli insanlar bile olsa bazı akademisyenleri önerdik ancak gönüllü olmayınca sağlıklı bir şekilde yürümedi. İlk iki sene bağımsız olarak biz belirledik. Ancak zamanla kent konseyi daha bilinir olunca sahadaki STK’lar ve diğer bileşenler için çekim merkezi oldular. Artık bu süreçlere insanlar kendiliğinden gelip başvurabiliyorlar, katkı sağlayabilmektedir. Bütün kent konseyleri için bu geçerli olmakla birlikte, kent konseylerine yönelik bilinç artıkça katılım ve kapsayıcılık artmaktadır. Kapsayıcılık mevzuat anlamında yeterlidir. Genel kurulda yer alan bileşenlere baktığımızda bütün kesimlere hitap ettiği görülmektedir. Fiiliyatta mesela Ardahan’da %100’dü. Kent konseyleri kapsayıcılık anlamında daha aktif verimli çalışma yapması açısından belediye başkanı ve belediye meclisi iletişim çok önemli. Bu noktada özgüven eksikliğine sebep vermemek ve yaptığın işin karşılığını alamamayı ortadan kaldırmak için belediye başkanı ile iyi çalışmak gerekiyor.”

YKÜ-6: “Genel kurul tanımı yapılırken ucu açık olması çok fayda getirmiyor aslında. Dernek, STK, vakıf çok fazla mevzuatta katılıma dair net bir tanımlama yok. Belediye başkanının çağrısıyla faaliyetleriyle belirginleşmiş STK’lar tanımlanarak genel kurula gelmelidir. Eğer bunlar yapılmazsa bir dernek çıkıyor biz çağrılmadık diyor ve seçimimizi şaibeli bir noktaya getiriyor. Muhtarlarda çok fazla temsil ediliyor. Meclislere karşıyım. Kadın meclisi oluştururken bile sandık konuyor ortaya. Genç ve engelli de öyle. Bu seçim olurken çatışma oluyor. Bizde seçildik oluyor meşruiyet tartışmaları yaşanıyor. Şahsi olarak meclise karşıyım. Bunun için meclise gerek yok. Çalışma grupları veya genel kurul buna müsaade ediliyor. Ben engelli ve gençlik meclislerini kurmadım. Engelli derneklerinin kendi arasında sorun var. Genel kurulda kavga bile ettiler. Herkes kendi önceliğini düşünüyor şehri değil. Bu bakış açısının düzeltilmesi lazım. Ancak ben genel kurulumuza isteyenlerden genç ve engelli alıyorum. Kadın meclisimiz var kurmak istemedim

ama oldu. Yönergelerimiz her türlü çalışma alanına yönelik oldukça kapsayıcı bir düzenleme içeriyor. 2007 yılında Eskişehir kent konseyi kuruldu oldukça eski mesela. O dönemden bu yıla katılımcılık noktasında çok gelişmeler yaşandı. Katılımcılık şuan daha çok önemseniyor. Herkesin bir siyasi görüşü var. Kent konseyi bu siyasi şapkaları bir tarafa bırakmak lazım. Burada kente odaklanılması lazım. Projelere odaklanılması lazım. Kent konseyleri artık %80 siyaset üstü kurulması noktasına gelmiştir.”

YKÜ-7: “Genel kurul ilgili aktif STK’lardan valilik, belediye, üniversite, muhtarlardan oluşturulur. Belediye başkanının çağrısıyla genel kurul oluşturulur. Yürütme ve meclisler oluşturulur. Şehrin ihtiyaçlarına göre çalışma grubu oluşturulur. Sınırlama yok bu konuda. Çalışma grupları ve meclis genel kuruldan geçmek zorundadır. Eğer elimizdeki dinamiklerden yararlanabilirsek yetkinlikleri yeterlidir. Yeter ki belediye başkanı ile valilik ile üniversitelerle iyi ilişkiler kurulsun. Zıtlasmaya gidilmeden her türlü yardım alınmaktadır. Rize örneğinde bizler belediye başkanı ile son derece iyi ilişkilere sahibiz. Vali beyle de projelerimize maddi manevi destek vermektedir. Şehirdeki insanların rahat bir şekilde hayatlarına devam etmesi ve işlerini kolaylaştırmak için gönüllü hizmet vermekteyiz. Yerel katılım olmazsa olmaz bir şarttır. Genel kurul yürütme ve meclis dâhil bine yakın katılımcımız var. Bu çok önemli bir sayı. Bizler sanayi odasından ticaret odasına her türlü kamu kurum ve kuruluşundan destek görüyoruz. Bu destek kapsamında bu kuruluşlar çok insani bakıyor. Buda bizi mutlu ediyor. Kapsayıcılık noktasında da gün geçtikçe olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Bir proje yapılıp o proje üzerinden insanlara ulaşıldığında insanların kent konseyine bakışı ve katılımı değişmektedir. Bir taraftan katılım artarken diğer taraftan kapsayıcılık artmaktadır.”

YKÜ-8: “Kent konseyi yönetmeliği bize kuruluş ve organların seçimi ile ilgili bir netlik vermektedir. Bizde o noktadan hareket ederiz. Bu süreç belediye başkanının çağrısı ile başlamaktadır. Bu çağrı üzerine yönetmelik kapsamında yer alması gereken STK, vakıf, sendika, kamu kurum ve kuruluşlarının oluşmasıyla genel kurul yapılır. Balıkesir için bu sayı 475 idi şimdi 500 ü geçti. Genel kurul seçiminden sonra diğer organ seçim işlerine geçiliyor. Yürütme kurulu ve kurulması öngörülen meclislerin yönergeleri de kabul ediyor. 24 kişilik bir yürütme kurulu oluşturduk. Meclislerin de onay almasıyla onlarda çalışmaya başlıyor. Meclis ve çalışma grupları oluşturulurken mevzuat bazı meclisleri zorunlu sayar ancak bir sınırlama bulunmamaktadır. Şehrin ihtiyaç, potansiyel ve önceliklerine göre çalışma grupları oluşturulmaktadır. Meclisler ayrıca genel kurul oluşturur. Bunların da başkanları ve organ seçimleri kent konseyi genel kurulunda onaylandıktan sonra faaliyete başlar. Çalışma gurupları kamuoyu oluşturmak, kamu kurumlarının yetişemediği noktalarda devreye girmektedir. Kent konseylerin kapsayıcılığı noktasında belediye olan her yerde kurulması gerekmektedir. Ancak belediye başkanı ilgi, alakası ve alan açmaması nedeniyle belli illerde kurulamamaktadır. Çünkü temel destek belediyelerden sağlandığı için belediye başkanının kent konseyine alan açması gerekmektedir. Bu noktada belediye başkanı mali ve aynı destekle bu süreçte etkin bir rol oynamaktadır. Kent konseyi genel kurulu oluştururken ayırım gözetmeksizin kent dinamikleri dikkate alınmışsa çözüm üreten etkili mekanizmalar haline gelebilmektedir. Kapsayıcılığı sağlayamadığınız zaman etkinliğiniz de azalmaktadır. Mevzuat açısından kapsayıcılıkta sıkıntı yok. Şehrin önde gelenleri, belediye başkanı ve valiler genel kurul için özenli bir liste üzerinde çalışmalıdır. Kente hizmet için bunun olması gerekmektedir.”

YKÜ-1, YKÜ-2, YKÜ-3, YKÜ-4, YKÜ-5, YKÜ-6, YKÜ-7 ve YKÜ-8 de genel kurul çağrısının ilgili mevzuatlar gereği belediye başkanı tarafından yapıldığını ifade etmişlerdir. YKÜ-3 ise belediye başkanının genel kurul çağrısı yapmadığı için Kahramanmaraş’ta kent konseyinin tekrar kurulamadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte katılımcıların tamamı belediye başkanlarının kent konseylerinin organ seçimlerine yönelik müdahalesine itiraz ederken, kent konseylerinin faaliyetlerine yönelik yerel yönetimlerle iyi bir işbirliği olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine katılımcıların tamamı illerin ihtiyaçlarına göre farklı sayılarda meclis ve çalışma grupları oluşturulduğunu, kent konseylerinin başarısı için ise çalışma gruplarında yer alan katılımcıların gönüllülük esaslı çalışmaları gerektiğini belirtmiştir. Kapsayıcılık noktasında bazı kent konseylerinde yerel dinamiklerden kaynaklanan sorunlar yaşansa da, mevzuatsal anlamda bir sıkıntının olmadığı ve hatta ilgili yönetmeliğin katılımcılık boyutunu oldukça geniş belirlediği ifade edilmiştir. Kent konseyleri organlarında yer alacak STK’ların bazı kriterler üzerinden sürece dahil edilmesine yönelik YKÜ-2’nin dışında bütün katılımcılar olumlu görüş bildirmiştir. YKÜ-2 ise gönüllü yapılan hizmetlerde kriterin aranmaması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 1. Kent Konseylerinin Oluşumu ve Kapsayıcılık

Ortak İfade / Sorunlar
• Kent konseylerinin kurulması bir makamın veya şahsın insafına bırakılmamalıdır. • İlk defa kurulmayan kent konseylerinde genel kurul çağrısının kim tarafından yapılacağı net değildir. • Belediye başkanlarının çalışma gruplarını arka bahçesi olarak görme eğilimi ve bazı katılımcıların kişisel ajandaları için kent konseylerini kullanmaktadır. • Çok sayıda ve farklı alanlarda faaliyet gösteren STK'lardan hangilerinin kent konseyi genel kuruluna davet edileceği hususunda kriterler belirgin değildir.
Öneriler
• Çağrıya çıkmayan belediye başkanları için çeşitli yaptırım mekanizmaları oluşturulabilir. Kent konseylerine ise bu konuda ombudsmanlığa başvuru hakkı tanınabilir. • Özellikle ilk defa kurulmayan kent konseylerinde genel kurul çağrısını yapacak olan makam netlik kazandırılmalıdır. Bu çağrıyı kent konseyi başkanı ya da genel sekreter yapabilmelidir. İlk defa kurulacaklar için ise belediye başkanı yerine daha tarafsız olan Valiler çağrıyı yapabilir. • Kent konseyi genel kurulu için bulunduğu ilde aktif olarak faaliyet gösterme, kentte başarılı çalışmalar yapmak, belirli bir üye sayısının üstünde olması ve kuruluş yılı gibi bazı kriterler üzerinden çağrı yapılmalıdır.

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 1’de de ifade edilmeye çalışıldığı üzere, kent konseylerinin kurulması ve organlarının seçiminde belediye başkanlarının büyük etkisi bulunmaktadır. Özellikle ilk kurulacak kent konseylerinde belediye başkanlarının bakış açısı o ilde faaliyet gösterecek kent konseylerinin geleceği üzerinde son derece bağlayıcı bir unsur olabilmektedir. Bazı illerde yerel seçimlerden sonra belediye başkanının değişmesine bağlı olarak kent konseylerinin genel kurul çağrısı yapılmamaktadır. Bu noktadan taraflara yönelik çeşitli yasal enstrümanlar tanınarak, sistemin sağlıklı ve sürdürülebilir bir şekilde çalışması için adımlar atılmalıdır. Genel kurul çağrısı yapılacak STK'lara yönelik ise net kriterler belirlenerek, aktif katılım ve proje desteği yapamayacak olanların sürece dahil edilmemesi gerekmektedir. Nihayetinde gönüllü bir şekilde sunulması gereken kent konseyi hizmetlerinin kişisel çekişmelere ve ajandalara kurban edilmeyerek, var olan sinerjinin şehrin ortak sorunlarına çözüm için kullanılması sağlanmalıdır.

3.4.2. Kent Konseylerinin Etkinliği ve Yerel Katılım

Katılımcılara, “Kent konseyi faaliyetlerinin (kurumsallaşma, temas-etkileşim, etkinlik (düzenlenen-desteklenen) ve tavsiye kararları) etkili ve verimli gerçekleştirilmesi veya gerçekleştirilememesinde hangi etkenler rol oynamaktadır? Sizce kent konseylerinin faaliyetlerinin etkinliği noktasında yerel katılımcılar nasıl bir rol üstlenmektedir? Katılımcıların niteliklerinin geliştirilmesinde sizce hangi yöntemler kullanılabilir?” soruları sorulmuştur. Katılımcılardan alınan yanıtlar şu şekildedir;

YKÜ-1: “Genel kurul için bütün STK'lara yazı yazılarak kurulacak 15 çalışma grubu için üye vermeleri istenmiştir. Yani her paydaşın ilgili alanına göre istediği çalışma grubu veya meclise girmeleri için teklifte bulunulmuştur. Herkes çalıştığı alanında faaliyet gösterirse kent konseylerinin etkinliği de artmaktadır. Etkenlik, verimlilik, hesap verebilirlik ve sorumluluk sahibi olmaları açısından birilerinin önerdiği değil kendi isteğiyle olması önemlidir. Çok yetkin ve başarılı çalışma grupları ve meclislerimiz var. Bu başarının arkasında birçok kurumdan üye alınmasının çok büyük payı var. Yapıyormuş gibi yapıyorsak verimlilik sağlanmaz. Eğer genel kurullar kent konseylerinin istediği şekilde olursa hem etkinlik, hem verimlilik hem de kapsayıcılık sağlanır. Eğer ilk seferde genel kurulda bir STK yer almamışsa onlar için daha sonrasında genel kurulda yer alması için bir fırsat tanınabilir. Mümkün olduğunca örnek uygulamaların diğer illerimize yayılması gerekmektedir. Kurulan çalışma grupları ve meclisler sadece soruna değil çözüme de odaklanması gerekmektedir. Eğer kent konseyleri ele aldığı soruna yönelik uygulanabilir bir çözüm getirmişse genel kurulda yer alan yerel yöneticiler konu daha yerel belediye meclisine gitmeden çözüm üretebiliyor. Kent konseyi başkanı konseyin etkinliği adına dışa dönük olmalı, alanında yetkin olmalıdır. Belediye başkanları kent konseyi organlarının seçiminde müdahale ederse gönüllü katılımcılar bundan

olumsuz etkileniyor. Buna izin vermemek lazım. Katılımcıların kent konseyleri üzerinden gittikleri eğitimlerde gördüğü iyi uygulamaları kentine uygulamak istiyor. Bu noktada TKKB olarak “Gönüllülük Kılavuzu” diye kitap çıkartıyoruz. Nasıl hareket etmesi gerektiği bu kitapta yazıyor. Kentte yönelik yapılan faaliyetler halk tarafından bilinirse konseyin etkinliği ve katılımcı sayısı ister istemez artıyor. İlerleyen zamanlarda kent konseylerinin etkinliğini sağlamak adına birlikte hareket etmeyi kolaylaştıran mekanizmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kurumsallaşmayı da hızlandıracaktır. İzmir ve Elâzığ depreminde bütün kent konseyleri bir anda organize olarak devreye girmiştir. Buda kent konseylerinin kurumsal bir kimlik kazandığının işareti gibi. Bununla birlikte kent konseyleri arasındaki anlaşmazlıklarda TKKB’nin ombudsman gibi çalışmasını istiyoruz. Böylelikle kent konseyleri kendi aralarındaki sorunlarını TKKB üzerinden arabuluculuk yöntemiyle daha rahat çözebilecektir. Birlik yönetim kurulu olarak siyasi partilere bu konudaki talebimizi ilettik.”

YKÜ-2: “Özellikle çalışma gruplarında yer alacak katılımcıların konunun uzmanı olması ve sorunlara yönelik hazırlanacak raporlamalarda aktif rol alması kent konseylerinin etkinliği açısından son derece önemlidir. Örneğin herhangi bir mahallede uyuşturucu kullanan kişilere yönelik içerisinde doktorlardan psikologlardan oluşan grup yardım etse ve rapor hazırlasa hem çözüm hem de sonraki süreçlerin takip edilmesi kolaylaşır. Ancak kişiler ne kadar kendi alanında uzman da olsalar kentlilik bilinci, katılım ve kent konseyleri hakkında eğitim ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar kent konseylerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılmasında hem katılımcılara hem de kurum vizyonuna katkı sağlayacaktır. Özellikle vatandaşlar kent konseylerinin ne olduğunu bilmiyor. Bu atölye çalışmaları paydaş STK’lara olduğu gibi vatandaşların kent bilincinin oluşturulması ve katılım kültürü açısından özellikle yapılmalıdır. Bunların dışında kent konseyi yöneticilerine yönelik de özellikle başkan ve genel sekreter düzeyinde eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Bizler TKKB tarafından kent konseyi yöneticileriyle aylık bir araya geliyoruz. Bunların artırılması lazım. Belki de Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla çocuklara kent bilinci ve kent konseyleri ile ilgili bilgilendirme seminerleri yapılabilir. Birebir temas da önemli bu konuda. Genel kurul paydaşlarıyla birebir iletişim ve proje bazlı birliktelik ilişkileri ve verimliliği güçlendiriyor”.

YKÜ-3: “Öncelikli olarak bütün kent konseylerinin etkin ve verimli faaliyetlerde bulunabilmesi için katılımcılara veya paydaşlara kent konseylerinin ne olduğu anlatılmalıdır. Bu durum etkin bir yerel katılım açısından da önemlidir. Yani sizin etkinliklerinizin kalitesi artmadan kurumsal olarak da etkin olamazsınız. Kent konseyleri ilk kurulmaya başlandığında sanki elinde sihirli değnek var şehrin kurtarıcısı gibi görüldü. Dolayısıyla ilk başta kent konseylerine çok fazla misyon yüklendi. Oysa bir aracı kurum olarak istişari görev yapmaktadır. Gönüllü katılımcıların katılacağı eğitimlerle kent konseylerinin ana misyonları anlatılmalıdır. Bütün bileşenler için aynı eğitim olmaz. Bir kamu kurumu çalışanı ile bir vatandaşın aynı eğitime tabi tutulması olmaz. Farklı gruplara farklı eğitimler verilmelidir. Bu eğitimlere bütün kent konseyi organları da dahil edilmelidir. Ulusal ve küresel bütün konularda yol gösterici eğitim programları yapılmalıdır. Sadece çalışma gruplarına değil yani. Yılda 3 veya 4 defa olabilir. Çok olması da iyi değil. Sadece gündemi takip etmeleri ve genel eğilimlerden bilgi sahibi olmaları yeterlidir.”

YKÜ-4: “Kent konseylerinin organlarının seçimine müdahale yapılmazsa eğer etkin ve verimli çok güzel çalışmalar olacaktır. Ancak yerel katılım açısından sıkıntılı olan büyükşehir olmayan yerlerde ilçe kent konseylerinin genel kurula çağrılmamasıdır. Bu durum kent konseylerinin etkinlik ve verimliliğini düşürmektedir. Kent konseylerinin genel kurulunda yerel katılım açısından daha çok STK’lar yer almaktadır. Mesela üniversite 1 kişi baro 1 kişi ancak STK’lar bir araya gelip etkin bir noktaya gelebiliyor. Muhtarlar da bu şekilde süreçlere müdahale edebiliyor. Katılımcıların etkinliğini artırmak adına çalışma gruplarının başında alanında uzman akademisyen olması öncelenmelidir. Örneğin benim başkanlık dönemimde eğitim çalışma grubuna eğitim fakültesinden bir akademisyen getirildi. Hem akademik hem de alanında uzman kişiler sorunun çözümünde büyük fayda sağlıyor. Tabiki bunlar tek başına karar vermiyor. Kamu, özel ve STK’lardan temsilciler de karar alma süreçlerinde rol alıyor. Yani şehrin bir sorununa yönelik bütün paydaşlar masada oluyor. Bu mekanizmanın dışında bu şekilde birlikte etkin, verimli, kaliteli ve en üst seviyede karar alınan başka bir mecra bulmak mümkün değildir. Herkes tek başına önerisini yapmalıdır ancak sorunlara yönelik ortak akıl ve yönetişimi mekanizması çalışmalıdır. Üniversitelerin kamu yönetimi alanında kendini yetiştirmiş akademisyenler var. Farklı bölümlerden de olabilir ama kamu yönetiminin

konusuna girmektedir kent konseyleri. Dolayısıyla akademisyenlerin de desteği ile kent konseyleri hakkında çok geniş katılımlı eğitim yapılmalıdır. TKKB bütün illerdeki kent konseylerine yönelik ulusal ve uluslararası sempozyumlarla sivil toplum bilinci ve kent bilincinin oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. STK'larla yapılan kaynaşma yemekleri ve çalıştaylar, bölge toplantıları kentlilik bilincinin oluşturulmasında önemli. Kent konseyleri Hz. Mevlana'nın pergel metaforu gibi bir ayağı sağlam bassın diğer ayağı başta üniversite bütün paydaşları ziyaret etmelidir.”

YKÜ-5: “Seçimlerde katılım yüksek, ancak iş etkinliklere geldiğinde katılım düşüyor. Burada vatandaşların katılım bilincinin ele alınması lazım. Veya sivil toplum noktasında bir anlayış eksikliği var. Kentten kente farklılıklar olmakla birlikte temsil ile katılım birbirine karıştırılmaktadır. Bu sıkıntılı bir durum bence. Sendikalar yerel dernekler etkinliklere katılım noktasında yeterli isteği göstermemektedir. Türkiye’de kent konseylerinin etkin olması için ise meclis üyelerine eğitim ve bilgilendirme çalışması yapılması gerekmektedir. Bu noktada biz 2014 yılında bir çalışma yaptık kent konseyinin bütçesine onay veren meclis üyelerine yönelik olarak. Ancak gördük ki bu meclis üyelerinden 2/3’i bütçe verdiği kent konseyini bilmiyor. Burada kent konseylerini ne olduğu meclis üyelerine iyi anlatılmalıdır. Tabi bu bilgilendirme ve eğitim dengeli olmalı biraz fazlaya kaçarsa meclis üyeleri bizi rakip görüyorlar. Kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım yapılan çalışmalar zamanla ön plana çıktıkça artacaktır. Yani bilinirlik artarsa katılım artar. Bir çalışma grubunda liyakatli insanlar olmalıdır. İyi bir raporlama için. Ancak teknik bilginin yanında alaylı kişilerin de olması gerekmektedir. Bu denge iyi harmanlanmalıdır. Çalışma grupları kendinin istediğinden ziyade halkın ne istediğine kulak kabartmalıdır. Kent konseylerine yönelik katılımın niteliğini artırmak için yerel derneklere yönelik eğitim yapılmalıdır. Katılım büyük oranda buradan oluyor. Yerel seçilmişlere ve kent konseyi bileşenlerinden olan meclis ve çalışma gruplarına yönelik de eğitim yapılmalıdır.”

YKÜ-6: “Genel kurul çalışması ve yürütme kurulu üyeleri için en ufak işler için bile bir araya gelelim genel kurul toplansın demek çok sağlıklı olmuyor. Biz 15 kişilik yürütme kurulu ve yedeklerle birlikte düzenli olarak toplanıyor, kararları alıyor ve uyguluyoruz. Buda kent konseylerinin hızlı ve etkin olmasını sağlıyor. Gönüllü katılımcıların niteliklerini dediğimiz çalışma grupları aslında. Herkes gelsin mantığı var. Bazen hiçbir düşünceye sahip olmadan gelebiliyor. Veya bir amaç için geliyor ama işlevsel olmuyor. Öncelikle kent konseyleri ile ilgili bilgilendirme gerekiyor. Gönüllülük nedir anlatılmalıdır. Gönüllülük sadece otursun demek değildir. Bazen konuları bilmediğimiz için neyin şehir için ihtiyaç olduğunu bilemiyoruz. Fikriyle gelen insanları iyi dinlemek lazım. Dinlenilince güzel işler çıkıyor destek artıyor. Çalışma gruplarına katılmaları için onlara diyoruz ki bir ay gelin aktif katılın görün. Daha sonra üye olmak istiyorsanız olursunuz. Kimin ne olduğunu bilmiyoruz. Bazen gelen kişiler ahengi bozabiliyor o yüzden üye olmadan önce çalışma gruplarında yer alması önemlidir. STK’lar çok geniş bir alanda genel kurulda yer alıyor. Göçmen dernekleri, eğitim dernekleri gibi. Bunlar için eğitim yelpazesi sunmalıyız. Kişisel gelişim seminerleri de buna dahil edilmeli ve sosyal medya üzerinden duyurulmalıdır. Gönüllülük eğitimi, kişisel eğitimler, proje eğitimleri, bunlar aynı zamanda sivil toplumun gelişmesine de imkân sağlıyor. Kendi üyelerimize yönelik eğitimleri ise çalışma grupları üzerinden yapılması daha sağlıklı. Tabi buradan herkese ulaşmak zor. Ancak bugünkü görüşme fırsatı oldu digital toplantı programları üzerinden bu eğitimleri planlayabiliriz. Ben özellikle çalışma gurupları üzerinden eğitim taleplerine daha çok önem verilmesi taraftarıyım. Çünkü çalışma gruplara halka en yakın yüzümüz. Dolayısıyla bazen niye geziye götürmüyorsunuz diyenler oluyor. Belediyenin verdiği hizmetleri vermemizi isteyen de oluyor. Bu konularda kent konseyi misyonunun halka anlatılması lazım. Nihayetinde bu kurumlar gönlinü gezdirme yeri değil gönüllü çalışılan yerler. Aslında aktif vatandaşlık ne demek olduğunu anlatmakla başlamalıyız.”

YKÜ-7: “Kent konseyinin etkinlik ve verimliliğinde katılımcıların niteliği önemli ama gönüllülük çok daha önemli bence. Ancak özellikle nitelikli projelerde liyakat çok önemli bir hal alıyor. Çalışma gruplarının faaliyet alanlarında yaptıkları çalışmaları raporlandırma noktasında da yerel katılımcıların niteliği çok önemli oluyor. Çünkü bu raporlama çok güzel bir şekilde yapılırsa genel kuruldan geçip belediye meclisine gidebiliyor. Dolayısıyla nitelikli çalışmalar daha kıymetli bir hal alıyor. Bununla birlikte yerel katılım açısından büyükşehir olan yerlerde merkezde kurulan kent konseyi bütün il sınırlarını kapsarken Rize gibi büyükşehir olmayan illerde sadece şehir merkeziyle sınırlı kalmaktadır. Bu da büyükşehir

olmayan yerlerdeki kent konseylerinin etkinlik ve verimliliğinin yanında yerel katılımı da sıkıntıya sokmaktadır. Bunun il sınırlarına genişletilmesi gerekir. Elbette eğitim ve geliştirme önemlidir. Ancak yine burada da gönüllü olması gerekir. Elbette kısa zaman içerisinde kent konseyi hakkında her şeyi vermek mümkün değildir. Bu noktadan bütün yerel katılımcılara kent konseyi hakkında bilgilendirilmesi ve akabinde kent konseylerinde görev almaları önemli oluyor. Kent konseyleri dinamik bir yapıdan oluşuyor. Genel kurul üyeleri bile 2 yılda bir değişiyor. Dolayısıyla sizin eğitim verdiğiniz kişi 2 yıl sonra bırakabiliyor. Verdiğiniz eğitim bu noktada boşa gidiyor. Ancak bu eğitimler her kesime ve sürekli yapılırsa daha sağlıklı olur. Özellikle üniversite ile işbirliği yapılarak eğitim programları oluşturulabilir. Burada kent bilinci, sivil toplum ve kent konseyi hakkında eğitimler yapılabilir. TKKB her ay düzenli olarak konusunda uzman birisiyle eğitim-bilgilendirme toplantıları yaparak yeni süreçlerden haberdar ediyor. Bizlerde bu bilgileri sahada uygulamada katılımcılara aktararak niteliklerini artırma gayreti içerisinde oluyoruz.”

YKÜ-8: “Kent konseyinin etkinliğini artırmak için özellikle Balıkesir’de paydaşların bir genel kurul temsilciliği niteliği var birde gönüllü listemiz var. Bu noktada emekli ve genç gönüllülerle oldukça iyi işler yapmaktayız. Mesela emekli akademisyeni çalışma grubuna koyduğunuzda şehri için üretmeye devam ediyor. Gençler de ilgi alanına göre gönüllü katıldığı çalışma gruplarında etkili işler yapıyor. TKKB olarak yerel katılımın nitelikli olması adına “Gönüllük Kılavuzu” hazırladık. Her kentlinin şehrine katkı sunması için gerekli tecrübe paylaşımlarına önem veriyoruz. Bu kişilerle naif bir ilişki kurduğunuzda kent konseyleri olarak doğru işler üretme noktasında daha etkin oluyorsunuz. Kent konseyinin aslında temel misyonu yerine getirebilmek amacıyla kentlilik bilinci ve kent aidiyet duygusu üzerinde paydaşlara bilgilendirme ve eğitim yapmalıdır. Gençlerin ve kadınların bu programlara katılması çok faydalı olur. Biz böyle bir programı daha geçen ay bitirdik 8 hafta sürdü. 45 genci bu noktada eğitim aldırarak. Akabinde raporlandırma yaptığımızda gençlerin kente olan ilgisinin arttığını gördük. Kadınların ise kent hayatına güçlü katılımı ekonomik özgürlükler üzerinden daha verimli oluyor. Biz bu noktada kadınlara yönelik programlara destek vermeyi tercih ediyoruz.”

YKÜ-1, YKÜ-2, YKÜ-3, YKÜ-4, YKÜ-5, YKÜ-6, YKÜ-7 ve YKÜ-8 de benzer ifadelerle gönüllülük ilkesinin kent konseylerinin etkinlik ve verimliliğinin artırılması ile yerel katılım açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Yine katılımcıların tamamı kentlilik bilinci, sivil katılım ve kent aidiyet duygusunun oluşturulması için eğitim ve geliştirme faaliyetlerine öncelik verilmesini istemiştir. YKÜ-5 kent konseylerinin daha etkin olması amacıyla bu eğitimin daha çok meclis üyelerine yapılması gerektiğini belirtmiştir. YKÜ-4 ve YKÜ-7 ise kent konseylerinin etkinliğinin ve yerel katılımın olumsuz etkilenmemesi için kent konseyi organlarının seçimine dış müdahalenin olmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Aynı katılımcılar yerel katılım açısından büyükşehir statüsünde olmayan illerdeki ilçe kent konseylerinin, il kent konseylerinin genel kuruluna çağrılmamasının yerel katılım açısından bir sorun teşkil ettiğini de dile getirmiştir. YKÜ-1 ve YKÜ-8 TKKB de yerel katılımın bilincinin artırılması adına “Gönüllülük Kılavuzu” adında kitap hazırladıklarını ve her vatandaşın kendi şehrine hizmet edebilmesi için tecrübe paylaşım programlarına ağırlık verilmesini ifade etmişlerdir.

Tablo 2. Kent Konseylerinin Etkinliği ve Yerel Katılım

Ortak İfade / Sorunlar
- Belediye başkanlarının sivil toplumun görüşüne başvurmadan kendi istediği şekilde genel kurul listesi oluşturması. - İlk dönem genel kurulda yer almayan STK’ların katılıma isteksizliği. - Büyükşehir belediyesi olmayan illerde ilçe kent konseylerinin il kent konseylerinin genel kuruluna çağrılmaması. - Kent konseylerinin etkinliği ile yerel katılım bilincini artırmak amacıyla yapılacak eğitimin niteliği ve hedef kitle karmaşası. - Kent konseylerinin her ilde farklı sorunlarla karşılaşması ve uygulama farklılıkları.
Öneriler
Genel kurul seçiminde hiçbir makam veya şahsın etkisi olmadan bütün paydaşlar adil ve hakkaniyetli bir şekilde yer almalıdır. Yerel katılımı teşvik eden genel kurul yapısı kent konseylerinin etkinliği artırır.

- Yerel katılım açısından ilk seferde genel kurulda yer almayan STK'lara bir sonraki dönem veya meclis ve çalışma gruplarında daha fazla yer verilebilir.
- Büyükşehir belediyelerinin olmadığı illerde ilçe kent konseyleri il genel kurul seçiminde yer almalıdır.
- Kent konseylerinin etkinliğini artırmak amacıyla kent konseyi katılımcılarına, STK'lara, yerel yöneticilere, kent aktörlerine, hemşerilere yönelik, öncelikli olarak kent konseyleri hakkında eğitim çalışmaları yapılmalıdır. Bütün bu eğitim ve geliştirme etkinlikleri kentlilik bilinci, sivil katılım ve kent aidiyet duygusunu kazandırmaya altlık oluşturmaktadır.
- TKKB'nin farklı illerde ortaya çıkan sorunlar ve uygulama farklılıklarını ortadan kaldırmak için ombudsman gibi görev yapması sağlanmalıdır.

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 2'ye ve katılımcılardan alınan yanıtlara bakıldığında gönüllü paydaşların hizmet sunumuna aktif bir şekilde katılımı kent konseylerinin verimliliğine olumlu katkı sağlamaktadır. TKKB'nin hazırlamış olduğu "Gönüllülük Kılavuzu"; yerel katılımın niteliğinin artırılmasında ve katılımcılara yönelik kentlilik bilinci, sivil katılım ve kent aidiyet duygusunun kazandırmasında önemli bir misyon üstlenebilir. Katılımcı niteliğinin yerel sorunların tespiti ve çözümünde kritik bir rol oynamasına karşın, bütün süreçlerin daha etkin gerçekleşmesinin ana itici gücünün gönüllülük ilkesi olduğu anlaşılmaktadır. Kent konseylerinin her ilde farklı kuruluş evresinden geçmesi ve zamanla uygulamada ortaya çıkan sorunlar kurumsallaşma önünde en büyük engel oluşturmaktadır. Bu noktadan kent konseylerinin etkinliğini artırmak ve uygulama birliği sağlayabilmek amacıyla TKKB'nin bir nevi ombudsman gibi çalışması doğru yönde atılmış bir uygulama olarak göze çarpmaktadır.

3.4.3. Örgütsel ve Yönetmelik Bağımsızlık

Katılımcılara, "Kent konseylerinin yerel yönetimlerle etkileşiminde ne gibi örgütsel ve yönetmelik sorunlar yaşanmaktadır? Sizce bu sorunlar kent konseylerinin bağımsız karar alma ve faaliyet sunma noktasında nasıl bir etki yaratmaktadır? Örgütsel ve yönetmelik bağlamda daha kurumsal ve bağımsız kent konseyleri için sizce neler yapılmalıdır?" soruları sorulmuştur. Katılımcılardan alınan yanıtlar şu şekilde olmuştur:

YKÜ-1: "Genel sekreterlik makamı yönetmeliğe göre genel kurul belediye başkanının önereceği üç adaydan birini seçmekle yükümlüdür. Genel sekreterin içerden veya dışardan olması önemli değil. Ancak yerel yönetimler ile konsey arasındaki iletişim sağladığı için önemli bir konumda yer alıyor. Bu yönde belediyeden birisi olması daha önemli gibi duruyor. Kent konseylerinde sorun yoktur dememiz yanlış olur. Yapısal sorunlarımız yok uygulamada sorunlarımız var. Biz o kentte yeni bir yetki alanı oluşturmak istemiyoruz. Kent konseyinin parayla işi olmamalı. Kente hizmet için güç birliği yapmak istiyorum. Faaliyet yapılmak isteniyorsa para bir şekilde tedarik ediliyor. Belediye başkanı ile kavga ederek bu yerel sorunlar çözülemez. Ancak bütünüyle bağımlı da olunmaz. Gücümüzü ve yetkimizi iyi kullanmak zorundayız. Müstakil seçildiği için kent konseyleri başkanları her kapıyı çalabilmeli. Böyle bir başkan olursa sorun asgari düzeyde olur. Belediye başkanı kent konseyleri başkanlarının yerine oynadığını düşünüyor. Birçok insan kenti için çalışmakta. Para istemiyor makam istemiyor. Belediye başkanının bunları değerlendirirse daha başarılı olur. Belediye başkanı için kent konseyleri veri toplama noktasında önemli bir görev üstleniyor. Bir kenti atanmışlar, seçilmişler ve sivil inisiyatif yönetiyor. Bunun üçünün ahenkli çalışması çok önemli. Burada kent konseyleri sorunu tespit edip yerel yöneticilere ve meclise gönderiliyor. Bu noktada meclisler bağlayıcılığı olmadığı için dediklerimizi yapıp yapmamakta özgürdür. Ancak genel kurul tasarıları eğer kabul görmezse, basın açıklaması yaparak kamuoyu oluşturarak belediye başkanı ve mülkü amirler üzerinde baskı oluşturulabiliyor. Elimizdeki tek gücümüz budur."

YKÜ-2: "Tamamen bulunduğunuz şehir ile ilgili sorunlar. İstanbul ayrı Adana ayrı. Siyasetten bağımsız bir düzen olması lazım. Kent konseyleri seçimleri belediye başkanı araya girmeden şeffaf olarak gerçekleşmeli. Valiler devriye girebilir belki. Tamamen siyaset üstü bir mecrada kent konseyleri organları oluşturulmalıdır. Bağımlılık bir sıkıntı. Üzerinde çok ciddi tartışılması düşünülmeli gerekiyor. Kent konseyleri ilgili bütün tarafların bir araya gelmesiyle çözüm oluşturmaktadır. Bu sorunlar kısa zamanda veya bir defalık görüşmelerle çözülecek sorunlar değildir. Kent konseyi bütçesi olmalıdır. Önergeler kimsenin tekelinde olmadan mecliste görüşülmelidir. Belediye başkanı gündeme almama yetkisini kullanmasına müsaade edilmemelidir. Bunun bir sisteme sokulması ve kent konseyine gelen her şeyin mecliste tartışılması gerekiyor. Hepsi kabul edilecek demiyorum. Bununla ilgili denetim mekanizma kurulmalıdır. Bu konuda ortak bir komisyon kurulabilir. Dış paydaş komisyonu mesela. Önce konuşulur sonra gündeme konulabilir. Meclis üyeleriyle karma bir komisyon üzerinden de bu

işler yapılabilir. Daha katılımcı işlevsel ve hesap verebilir ideal kent konseyleri için mevzuat anlamında çizgiler netleştirilmelidir”

YKÜ-3: “Genel sekreter seçiminde mutlaka kent konseyleri ile belediye başkanı arasında bir ilişkili olmalıdır. Sırf oraya kendinden birisini oturtmak amacıyla genel sekreter seçilmemelidir. Kent konseyi başkanı belediye başkanına basın veya geniş katılımlı çalışma gruplarının da etkisiyle kamuoyu gücünü belediye başkanı üzerinde kullanabilir. Belediye meclisine tasarı sunulması yasal haktır. Belediye başkanının inisiyatifine bırakmamak kent konseylerini gücünü göstermektedir. Bir tarafın baskın olduğu bir organ seçimi olmamalıdır. Bazı belediye başkanları kent konseyleri gibi etkili platformlarla uğraşmak istemiyor. Eğer güdümünde değilse tehdit olarak görüyor. İnfornel ilişkilerle belediye başkanı ikna edilerek, faaliyetlerimize inandırılmalıdır. Belediye başkanı kendisine zarar vermeyeceğimizi bilmelidir. Burada yerel yöneticilerin her yaptığını doğrudur anlamına gelmemektedir. Daha kuruluş aşamasında belediye başkanıyla yaşayan gerginlikler sonrasında ben kurduma, bütçenizi ben veriyordum dönüyor. Dolayısıyla kent konseyi yönetiminin de kendisine güdümlü olmasını istiyor. Bu konuda kuruluş aşamasındaki genel kurul çağrısının vali veya daha geniş sivil toplum desteğiyle yapılması gerekmektedir. Bir kez kurulduktan sonra kent konseyi başkanları bu çağrıyı yapmalıdır. Vali mevzuat ne diyorsa onu yapmakla mükellef, çağrıyı yapmama gibi bir lüksü bulunmamaktadır. Merkezi hükümetin yerel yöneticilere ilk kuruluş çağrısını kimin yapacağı konusunda yaptırım gücü olan zorunluluklar getirilmeli. Belediye başkanı ben çağırmiyorum diyememeli. Bir tarafın baskın olduğu bir organ olmamalı. Hiçbir ayırım yapılmadan herkesin katılabileceği mekanizmalar oluşturulmalıdır. Bunu aşmak için her kent konseyi paydaşlarla birlikte kendi inisiyatiflerine sahip çıkmalıdır. Bütçe belediye üzerinden olmalı ancak bütçe üzerindeki belediye başkanın baskı kurması engellenmelidir. Yapısal olarak kent bütçelerinin belirli bir yüzdesi kent konseylerine aktarılır denmesi lazım. Kent konseylerinin kullandığı bütçeler de Sayıştay tarafından denetlenmelidir. Denetim olursa belediye başkanları kent konseylerine ayırması gereken bütçeyi aktarabilir.”

YKÜ-4: “Kent konseylerinin heterojen yapısı kapsayıcılık açısından oldukça önemlidir. Ancak organ seçimlerine belediye başkanı müdahalesi oluyor. Benim adamım olsun istiyor. Kent konseyleri kurumsal yapılarının değişmesi elzem bu noktada. Ancak kaynaklarının belirlenmesi noktasında netlik yok. Ancak bazı belediye başkanları benim sözümün üstüne söz olmaz diyor. Yönetmel bir sorun aslında. Belediye başkanları kent konseylerini serbest bırakır ve önünü açarsa, çok başarılı işlere imza atılır. Belediye başkanları şehrin önüne açmak istiyorsa kent konseylerinin önünü açmalı. Bütçe konusunda sadece harcamalarımızı usulüne göre ödesinler. Sınırsız kaynak verilsin de demiyorum. Bu sıkıntıları aşanda var aşamayanda. Nihayetinde gönüllü kuruluşlardır ve belli sürelerle seçiliyor nihayetinde. Kent konseyi yöneticiliği yipratıcı bir süreç, kent için bir şey yapmak istiyorsun ama önüne engeller koyuluyor, sonunda pes ediyoruz. Yerel yöneticiler benim çizdiğim sınırlar içerisinde faaliyet göster diyor. Hiç yoktan iyidir ancak Türkiye’de kent konseyi bilincinin yükselmesi için bağımsızlık çok önemli bir konu. Ayrı bir bütçesi olmalıdır. Bütçe bütün faaliyetler açısından olmalıdır. Ayrı tüzel kişilik olmamalı ancak özerk bir yapıya kavuşturulması bağımsız olması anlamında gereklidir. Kent konseyi tasarılarının meclis gündemine gelmesi noktasında belediye başkanlarının inisiyatifi engellenmelidir. Bazı belediye bakanları kent konseyi tekliflerini hiç gündeme bile almıyor.”

YKÜ-5: “Bütçe bağımsızlığı ve kent konseylerinin geleceği belediye başkanının iki dudağının arasındadır” imajının yok edilmemesi lazım. Bunun olmaması için yapısal ve fiziksel imkânlarının mevzuatlarla netleştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada hangi belediye başkanı gelirse gelsin kent konseyini kapatamayacak şekilde olması lazım. Çözüm olarak kent konseyi yönetmeliğinde faaliyetlerin sürdürülebilirliği için maddi kaynaklar birilerinin insafına bırakılmamalıdır. Belediye başkanı belediye meclisine gerek yok diyemiyor. Ancak kent konseylerine gereksiz gözüyle bakabiliyor. Şehre yönelik yapılacak işlerde yerel yöneticilerin kent konseyine danışması için bir formül üretilmelidir. Bu durum sadece istişare mekanizması için yapılmalıdır. Kent konseyi oluşumu için belediye başkanı ilk çağrısı mevzuatta belli olmasına rağmen çağrıya çıkmaz ise ne olacak. Mevzuatta çıkar demeyecek. Çıkmak zorunda demelidir. Yerel seçimlerden sonra yaşanan belediye başkanı mı yoksa kent konseyi başkanını çağrıya çıkacak tartışması bitirilmelidir. Mesela Ardahan ilimizde kent konseyi başkanı çağrıya çıktı. Olanı gereken daha önce kurulmuş kent konseyleri için bu çağrıyı kent konseyi başkanı yapmalıdır. Bunu neden belediye başkanı yapsın ki ben kurulmuşum zaten. Türkiye de

belediye başkanı tarafından yapılan ilk çağrılarda birçok kent konseyi kadük halde kaldı. Süreci işlevsel götüremediler. Birçok yargı süreçleriyle uğraşılacak zorunda kalındı. Bu durumlara kalmamak için belediye başkanı mevzuatı kendince yorumlamasına izin verilmemelidir. Bana göre kent konseyi yönetmeliğinde bu konudaki belirsizlik ortadan kaldırılmalı ve net ifadelerle altı çizilmelidir. TKKB bir yönetmelik taslağı oluşturmıştır konuyla alakalı olarak.”

YKÜ-6: “Bazı kent konseyleri belediye başkanları üzerinde son derece etkili sonuçlar alıyor. Artık zorlayarak belediye meclisinde karar aldırabiliyorlar, hatta bazı illerde kent konseyi başkanlarının belediye meclisinde sandalyesi bile var. Bazı illerde kent konseyi meclislerinden belediye meclisi komisyonlarına temsilci bile veriyorlar. Ben aynı zamanda belediye meclis üyesiyim. Danışma bağlamında kentle ilgili önemli bir meseleyle ilgili kent konseylerinin komisyonlara katılması önemlidir. Bu birlikteliğin sürece katkı sağlaması gerekir, ancak her komisyon da illa yer alacağım çatışma yaratır. Ancak belediye katılım istiyorsa, biz belediyenin ilgili daireleriyle belirli dönemlerde bir araya gelir ve sorunlara yönelik çözümleri konuşabiliriz. Tasarılarımızın meclis gündemine sokulması öncesinde meclis üyelerine anlatılmalıdır. Daha sonra oylanır geçer geçmez bütçe yoktur bir sürü farklı sorundan dolayı şuan olmayabilir. Bu noktada iletişim her daim sürekli korunmalıdır. Belki de ortak komisyon kurularak en azından meclis grup başkanvekilleri bilgilendirilebilir. İnformel ilişkiler de önemlidir. Her şeyi kabul etmeyeceğiz ancak doğruları da destekleyeceğiz. Göbek bağımız var suyunuzu kesiyor falan. Kent konseyi başkanları iletişim yönü yüksek olmalı ve siyaset üstü olmalıdır. Aslında mevzuatsal düzenlemelerden önce uyumlu çalışmanın faydalı olduğunu düşünüyorum. Başkan çağrıya çıkmıyorsa Sayıştay mı olur başka bir kurum mu görevini yapmadığı not edilmeli ve gereği yapılmalıdır. Biz TKKB olarak Kahramanmaraş’a yazdık mevzuatlara göre çağrı yapmalısınız dedik ancak cevap bile verilmelidir. Bu durumun çözülmesinde yerel dinamiklerin ve STK’ların kent konseylerinin arkasında durması ve sahip çıkması gerekmektedir. Kent konseyi genel sekreteri içerden olursa bir ayrı zor dışardan olursa bir ayrı zor. Dışardan birisi olursa kimden ne isteyeceğini bile bilmiyor. Kamuyla ilişkileri nasıl yürüteceği konusunda sıkıntı oluyor. İçerden olanlarda bile bazen bu durumlar olabiliyor. İçerden olduğunda kimle sorunu nasıl çözeceğini biliyor.”

YKÜ-7: “Bağımsız kent konseyleri için kurumsallaşma ve ayrı bütçe çok önemli. Faaliyetlerde bağımsız olsan bütçen olmadığı için bağımlı hale geliyorsun. Para varsa kurumsallaşmada daha hızlı olmaktadır. Öncelikle belirli standartlarda bir bütçeyi devlet karşılayabilir. Kişi bazında da olabilir şehir nüfusuna göre olabilir. Belediyeler nasıl bütçe kullanıyorlarsa kent konseyleri de kullanır ve sorumlu kılınır. Denetlenir. O zaman belediye başkanlarına gerek kalmadan faaliyetleri yürütme kurulu kararıyla yapabiliriz. Bağımlı olmayız. Belediyeye bağlı değiliz ama belediyesiz de bir şey yapamıyoruz. Para oradan gelecek, genel kurul çağrısı oradan geliyor. Bazı illerde belediye başkanı genel kurul çağrısı yapmamış. Yapanlarda yandaşı koymuş ve hiçbir faaliyeti yok. Mevzuat yerine getirmek amaçlı. Kent konseyleri yapmış olduğu faaliyetleri ve programları arşivlemeli ve zamanı gelince ortaya koyabilmelidir. Genel kurul tavsiye kararlarının belediye başkanı kararına bırakılması yanlış, meclise gitsin kabul olsun olmasın önemli değil. Ama gündeme alınmalıdır. Belediye başkanının bütçe vermediği bir yerde kent konseylerinin aldığı tavsiyeleri de gündeme getirmez. Genel sekreter bence devamlılığı olan bir kişi olmalıdır. Kurumsal hafızadır. Eğer hafıza devam ederse çalışmalara da faydası olur. Eğer bu değişim çok sık olursa gelecek kurumsal hafıza oluşturana kadar zaman geçiyor. Çünkü kent konseyleri başkanlarının her şeyi takip etme şansı bulunmamaktadır. Elbette genel sekreteri kent konseylerinin kendisi belirlemelidir. İster içerden veya dışardan olsun devamlı statüde olması hafızanın canlı kalması açısından önemlidir.”

YKÜ-8: “Kent konseyi genel kurul, genel sekreter ve meclislerinin kurulmasıyla alakalı mevzuat ve uygulama açısından köklü bir değişikliğe ihtiyaç yok. Büyük şehirlerde kent konseylerini kurulması ve kente dair yaptığı çalışmalarda alınacak kararların yerel yönetimler tarafından desteğin net tanımlanması gerekmektedir. Bu konu bütçe ise net tanımlanmalı, mekan ise net tanımlanmalıdır. Yasa aslında söylüyor ancak yerel yöneticiler yapmadığı ve bununla bir yaptırım olmadığı için uygulamada sıkıntı yaşanabiliyor. İşlevselliği bu durum azaltıyor. Belediye başkanı açısından yapılması gerekenler yapılmaz ise denetim ve yaptırım caydırıcı olması gerekmektedir. Bununla bir düzenlemeyle olması gerekir. Sayıştay denetlemesi olabilir mesela. Kent konseylerine aktarılması gereken bütçeler aktarılmış mı

diye. Mevcutta kapsayıcılığı sağlayan birçok Kent konseyi bulunmaktadır. Bu yönüyle aslında katılımcı demokrasi açısından da dünyaya örnek oluşturur. Saydığımız eksiklikler bütün Türkiye’de etkin ve verimli olması adına söyledik. Daha katılımcı, kapsayıcı kent konseyi mekanizmaları oluşturulması önemli. Kente yer alan dezavantajlı grupların kent konseyi mekanizmalarında yer alması, bu süreci daha etkin kılabilir. İllerde bütün kent konseylerin koordinasyonu için “İl Kent Koordinasyon Kurulu” oluşturulması gereklidir. Bütün il ilçe kent konseyi başkanları her ay bir araya gelip illeriyle ilgili sorunlara birlikte kafa yorup birlikte çözüm üretmelidir. Bu da dolaylı olarak hem çalışmaları keyifli olmasını hem de katılımcılığı artırmaktadır.”

YKÜ-1, YKÜ-2, YKÜ-3, YKÜ-4, YKÜ-5, YKÜ-6, YKÜ-7 ve YKÜ-8 de benzer ifadelerle örgütsel ve yönetsel bağımsızlık noktasında belediye başkanlarının kent konseylerine (genel kurul çağrısı, organ seçimleri ve bütçe) yönelik müdahale etmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. YKÜ-4 kent konseylerinin kapsayıcılık yönüne dikkat çekerek belediye başkanlarının müdahalesiyle heterojenik yapının bozulabileceğini ileri sürmektedir. YKÜ-5 kent konseylerinin faaliyet ve bütçe konusunda bağımsız olması gerektiğini, aksi halde belediye başkanları tarafından genel kurul çağrısı yapılan kent konseylerinin kadük hale gelebileceğine dikkat çekmiştir. Bununla birlikte katılımcıların tamamı mülki ve yerel yöneticiler ile kent konseyleri arasında iyi bir ilişki olması gerektiğini de vurgulamıştır. Katılımcılar ayrıca belediye başkanlarının mevzuat anlamında üstüne düşen görevleri yapmadığı takdirde bağlayıcı denetim mekanizmalarının oluşturulması gerektiğini ifade etmişlerdir. YKÜ-1 kent konseylerinin ayrı bir makam olarak oluşturulmaması gerektiğini ve bu bağlamda ayrı bir bütçe tahsis edilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. YKÜ-3 de bütçenin belediyeden gelmesini ancak bunun belediye başkanının inisiyatifinde olmaması gerektiğini ileri sürmüştür. Diğer katılımcılar ise bütçe konusunda kent konseylerinin belirleyici olmasının önemini dile getirmiştir. YKÜ-8 illerdeki kent konseylerinin koordinasyonu açısından “İl Koordinasyon Kurulu” oluşturulmasını ve şehre yönelik kararların ortak akılla alınmasını önermiştir.

Tablo 3. Örgütsel ve Yönetsel Bağımsızlık

Ortak İfade / Sorunlar
- Kent konseyi yönetmeliğe göre genel sekreterin belediye başkanının önereceği 3 aday arasından seçilmesi yönetsel bağımsızlığa gölge düşürmektedir. - Ayrı bir tüzel kişilik olmaması ve buna bağlı kurumsallaşmanın tamamlanamaması. - Kent konseyi tasarılarının belediye başkanının gündem belirleme yetkisine takılması ve meclis gündemine getirmemesi. - Bütçe bağımsızlığı olmadığı için kent konseylerinin geleceği üzerinde belediye başkanlarını nüfusunun kırılamaması. - Bazı illerde temel mekânsal ve hizmet ihtiyaçlarının belediyeler tarafından karşılanmaması sonucu iller arasında fırsat eşitliğinin olmaması.
Öneriler
- Genel sekreterin kim olduğu önemli olmakla birlikte nasıl seçildiği de ayrıca önemlidir. Kent konseyi organlarının seçiminde yetki kent konseylerinde olmalıdır. Kent konseylerinin kurumsal hafızası olan genel sekreterlerin devamlılığı sağlanmalıdır. - Bütçe belediye üzerinden olmalı ancak bütçe üzerindeki belediye başkanın baskı kurması engellenmelidir. Yapısal olarak alternatif modeller arasında kent bütçelerinin belirli bir yüzdesi kent konseylerine aktarılması sağlanmalıdır. - Kent konseyi tasarılarının belediye meclisinde görüşülmeden önce karma veya dış paydaş komisyonu adında ortak bir komisyon kurulabilir. Tasarılar meclis üyeleriyle burada konuşulur ve sonra gündeme alınabilir. - Yerel yöneticilerin yönetmelik çerçevesinde görevini yapmaması halinde ilgili bakanlıklar nezdinde “Denetim Birimi” oluşturulmalıdır. Ayrıca mevzuatlarda muğlak olan ifadeler netleştirilmesi ile bütün ülkede uygulama birliği oluşturulmalıdır.

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Katılımcılardan alınan yanıtlar değerlendirildiğinde Tablo 3’de de belirtildiği gibi örgütsel ve yönetsel bağımsızlığın sağlanmasında yerel yöneticilerin pozisyonu oldukça belirleyici bir konumdadır. Özellikle belediye başkanlarının kent konseyi yönetmeliği çerçevesinde genel kurul çağrısı yapması, genel sekreter adayı önermesi ve kent konseylerine aktarılacak bütçeyi belirleme yetkisi, kent konseylerinin örgütsel yapıları üzerinde olumsuz bir etki yaratmaktadır. Katılımcıların tamamının bu konudaki hassasiyetini dile getirmesi,

farklı illerdeki kent konseyleri üzerinde benzer sorunların varlığına işaret etmektedir. Bununla birlikte kent konseylerinin misyonlarını gerçekleştirmek için belediye başkanları ile sıkı bir diyalog içerisinde olmaları da kaçınılmazdır. Nihayetinde aynı kente hizmet etme amacı güden iki kurumun uygulamada karşı karşıya gelmemesi adına görev ve yetki alanlarının yönetmelikte net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Bu çerçevede görevini yerine getirmeyen ilgililer hakkında caydırıcı bir unsur olarak gerekli denetim mekanizmaları bir an önce oluşturulmalıdır. Kent konseylerinin örgütsel ve yönetsel bağımsızlıklarının sağlanmasıyla birlikte kurumsallaşma, kurumsallaşmanın tamamlanmasıyla birlikte katılım ve kent bilincinin oluşturulması noktasındaki faaliyetler hız kazanacaktır. Bu noktadan kent konseylerine ve sivil topluma düşen görev, yerel sorunların çözümünde siyaset üstü bir anlayışla ortak aklı bir araya getirmek olmalıdır.

3.4.4. Yapısal ve İşlevsel Sorunlar

Katılımcılara “Kent konseylerinin işlevselliğinin artırılmasında ne gibi yapısal sorunlarla karşılaşmaktasınız? Sizce yapısal sorunların aşılmasında hangi ek düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır? Bu sorunların ortadan kaldırılmasıyla kent konseylerine katılım boyutunda ne gibi gelişmeler yaşanabilir?” sorulmuş ve katılımcılardan alınan yanıtlar şöyle olmuştur:

YKÜ-1: “İdeal bir kent konseyi oluşturmak için, siyasi partiler de dahil herkes davet edilmelidir. Bu paydaşlardan isteyen temsilci vererek konsey çalışmalarında yer alabilmektedir. Ancak bazı küçük yerleşim yerinde kent konseyi başkanları daha çok saygınlık ve öne çıkma isteğiyle öne çıkıyor. Ancak bizim önceliğimiz o kente hizmet edecek kent konseyi başkanını bulup seçmek olmalıdır. Kente dair sorunlar meclis ve genel kurul seçimlerinin bağımsız bir şekilde gerçekleşmesi halinde gönüllü katılımcılarımızın desteğiyle daha kolay çözüm üretilebiliyor. Buda bizim işlevselliğimizi artırıyor. Bu noktada mevzuattan kaynaklanan sorunlardan ziyade uygulamada yaşadığımız sorunlar daha çok ön plana çıkmakta. Ayrı tüzel kişilikten ziyade meclis üyeleriyle diyalogun artırılması tasarılarımızın daha kolay meclisten geçmesini sağlayabilir. Ancak belediye meclislerinde de belediye başkanlarının aksine bir karar çıkmamaktadır. Burada kent konseyleri belediye meclisinin çıkaramadığı kararları çıkarabilir ve halka bunu yansıtabilir. Mevzuatta bütçe konusu net olmamasına rağmen kente yönelik faaliyetler belediyeden karşılanmakta. Yeter ki kente dokunacak işler çıkarın. Ancak kent konseylerine bütünüyle bütçe yetkisi verilmesi var olan sorunlara yeni sorunlar da ekleme riskini taşımaktadır. Ancak illere göre ayrılan bütçe büyüklüğü farklılık arz etmektedir. Tek istisnası genel sekreterin avans hesabı, 2000 liraya kadar acil durumlarda kullanabiliyor. Belgelendirerek bu para harcanabiliyor. Fiziki mekân ve araç tedariki ise ilgili kurumlardan istenip, faaliyetler gerçekleşmektedir. Bu konularda sorun bulunmamaktadır. TKKB proje ekibi sayesinde bütün kent konseyleri proje başvurularından bilgilendiriliyor. Proje hazırlamada zorluk yaşayan kent konseylerine yardımcı olunuyor. Üye kent konseylerinin yapacağı bütün projelerde destek sağlıyor. Yöntemler farlı olsa da amaçlar aynı, kent için varız, kent için üreteceğiz ve üretmeye devam edeceğiz.”

YKÜ-2: “Bir kere şehirlerde kent konseyleri özellikle Anadolu’da bilinmiyor. Ne için kurulur ne gibi faaliyetlerde bulunur bilinmiyor. Aslında gönüllü katılımcılık bilinmiyor. Öncelikli olarak kent konseylerinin yapısal sorunlarından ziyade işlevselliği noktasında kent konseylerinin ne olduğu anlatılmalıdır. Birlik olarak buna çok önem veriyoruz. Eğitim ve atölye çalışmaları yapıyoruz bu konuda. Eğitim durumu ne olursa olsun kent konseyleri hakkında bilgi sahibi olunmayabiliyor. Yapısal olarak şehirlerde kent konseyleri gölge meclis ve siyasi erk olarak algılanıyor. Bu problem. Aslında siyasi bir rolü yok. Mevzuatlarda görev ve sorumlulukların net olmaması uygulamada sorun yaratıyor. Yerel yöneticilerle karşı karşıya kalınması, işlevselliğimizi de etkiliyor doğal olarak. Yapısal anlamda kent konseylerin çizgileri netleştirilirse kimse kimsenin alanına müdahale etmez. Yapmış olmak için kent konseyleri oluşturulmamalı. Böyle olan iller var. Ancak bunun dışında başarılı çalışma grupları ve başarılı kent konseyleri de bulunmaktadır. Yapısal anlamda farklı kurumsal kimlik kazandırılmaktansa, yerel yöneticilerle olan bağın şehre hizmet için artırılması gerekmektedir.”

YKÜ-3: “Kent konseyleri açısından yapısal sorunların başında ilgili mevzuatlarda bir türlü netlik kazandırılmayan hususlar gelmektedir. Sahada daha işlevsel olmak için yapısal sorunların çözülmesi gerekir. Herkes sahada yapısal sorunları üstesinden gelmek için kendi yöntemlerini uyguluyor. Ancak bazıları bu sorunların üstesinden gelemiyor. Yani sahada uygulama birliği de bulunmamaktadır. Sahada karşılaşılan sorunlara yönelik ilgili

bakanlıklarla görüşüp yapısal sorunların giderilmesi istenmelidir. Yapısal sorunların yerel katılıma etkisi gönüllü katılımcılar üzerinden gerçekleşmektedir. Bazen ilgili mevzuatlardaki muğlaklıklar faaliyetlere engel olabiliyor. Ancak en nihayetinde bizim bu sorunlara fazla odaklanmadan şehir sorunlara odaklanmalıyız. Yasanın oluşturmadığı gücü informal ilişkilerle, kamuoyu oluşturarak üstesinden gelmeliyiz. İnsanlara sözlerinin dinlendiğini hissettirmek ve bunu da yerel yöneticilere hissettirmek kent konseyleri açısından yazılı olmayan baskı unsurudur”.

YKÜ-4: “Kent konseylerinin bir defa belediye kanunu ve yönetmelikte bahsedilen kuruluş süreçlerinde değişiklik yapılmalıdır. Kent konseyleri belediyeler bünyesinde değil valilikler öncülüğünde kurulmalıdır. Üniversite veya üniversite-ticaret odası bünyesinde de olabilir. İllerde her ne kadar yapısal sorunlardan dolayı işlevsellik boyutu etkilense de, belediye başkanı ile ilişkiler iyi olunca sorunlar göze gözükmüyor. Ancak mevcut belediye başkanı ile anlaşmazlık başladığı an mevzuattaki belirleyici hususlara rağmen işlevsizleşiyorsunuz. Başat sorun paranın belediyeden gelmesi. Tabi doğal olarak para belediyeden gelince kent konseyleri işlevsel olarak görevini yerine getiremiyor. Bunlarla birlikte uygulamada güzel işler yapan iller olsa da bütünlük arz etmiyor. Kent konseylerinin daha aktif olması için siyaset üstü bir yapıda kurulmalıdır. Kent konseylerindeki çalışma grupları öyle oluşturulmalı ki yanlış gördüğü olaylar hakkında rahatça konuşabilsin. Bundan dolayı da yerel yöneticilerle karşı karşıya gelinmemesi lazım. Çünkü bazı illerde eleştiri olduğunda belediye başkanından hemen defans yiyorsunuz. Her şey kitapta yazar ama uygulamada her şey kitaba göre gitmiyor. Samimiyetle itiraf edebilirim ki, kent konseylerinin mevcut haliyle verimlilik ters orantılı. Kent konseylerini belediye başkanına endekslerseniz işlevselliğini de ipotek altına alırsınız.”

YKÜ-5: Kent konseyi yönetmeliğiyle ilgili daha etkin olabilmesi noktasında TKKB'nin oldukça kapsayıcı bir çalışması bulunmaktadır. Bu noktadan uygulamaya dönük ortaya çıkan yapısal ve işlevsel sorunlar tespit edilmiştir. Uygulamadan anlıyoruz ki yapısal boşluklar kent konseylerinin işlevselliğini de etkilemektedir. Örneğin kent konseylerine yönelik ayrı bütçenin olmaması gibi. Bence bütçe ayrı olmalı ve kimsenin inisiyatifine bırakılmamalıdır. Bütçe yoksa kent konseyleri pasifize olmaktadır. Yerel katılımı artırmak için bu sürecin bağımsız olması gerekmektedir. Tüzel kişilik konuşulmakta ancak kent konseylerine yönelik yapılacak birkaç yapısal dokunuşlarla daha işlevsel olabileceğine inanıyorum.”

YKÜ-6: “TKKB sayesinde tüm Türkiye’yi gördük ve illerden gelen sorunları bazen yerinde müşahade ettik. Bazı illerin kurumsal yapılarını tamamlarken, bazılarının fiziksel gereksinimlerini bile karşılayamadığı ortaya çıktı. Öyle ki bir kent konseyinin işlevselliği için olmazsa olmaz olan mekân, internet altyapısı personel gibi eksiklikler var. Bunların tamamlanması için yerel yönetimlerin kapısını çalılıyorsunuz tabi. Bu durumda yapısal anlamda yerel yönetimlerle sanki bir göbek bağımız var izlenimi veriyor haklı olarak. Yapısal anlamda ilgili mevzuatların bazı maddelerin açık uçlu olması bazen avantaj bazen de dezavantaj olabiliyor. Ancak bazen geniş hareket alanı bırakması kolaylık sağlıyor. Tabi bu kolaylık da iller arasında yorum farkının oluşmasına sebep olmakta. Bazen katılım noktasında uygulamada ortaya çıkan sıkıntılar işlevselliğimiz gölgeliyor. Burada belediye başkanının misyonu çok önemli. Kimi başkanlar kent konseylerinin arka bahçesi olmasını, kimisi çok ses çıkardığını kimisi ise elinden geldiğince destekleyeyim diye düşünüyor. Ancak ne olursa olsun kent konseyleri için en azından bir oda ve sekreteryaya verilmelidir. En ufak ihtiyaçlar bile giderilmezse kendi başımıza kalıyoruz. Bunların düzeltilmesi gerekiyor ki işlevsel olsun. Bütçe mevzusu önemlidir. Bütçe olsun mu olmasın mı? Bütçesi olan da var olmayan da var. Kent konseylerinin tüzel kişiliği olmadığı için banka hesabı açamıyorlar. Ancak uygulamada bazen bunun ben onaylamasam da farklı şekilde çözüldüğüne de şahit oldum. Ben kent konseylerinin yüksek bütçeler verilmesi taraftarı da değilim. Doğru değil bu kadar yüksek bütçeler. Biz daha gönüllü katılımcılığı anlatırken insanların kent konseylerinden astronomik talepleri olacak. İşin içine para girdiğinde kent konseyi başkanlığı seçimleri bile muhtarlık seçimleri gibi kıran kırana geçecek daha ilk adımda genel kurullar kaos içerisinde olacak. Kent konseyleri faaliyetleriyle ilgili belediye bütçesi içerisinde gerekli yardımları alabilmelidir. Veya bir yere mi gidilecek araç istendiğinde verilmelidir.”

YKÜ-7: “Kent konseyleri bir kanun çerçevesinde kurulmuş orda kalmış o kanunun geliştirilmesi gerekmektedir. Yönetmelikte elbette buna bağlı olarak düzeltilmelidir. Görev ve

sorumluluklar net bir şekilde çizilmelidir. Bütçesi olmalıdır. Bütçe olursa insanların program yapma noktasında daha istekli olurlar. Şehre yönelik sorunlara daha aktif katılırlar. Kent konseyi faaliyetleri ile ilgili tanıtımları tam olarak yapamamaktadır. Kent konseyleri ne yapar sorusuna verilecek cevapları anlatamamışız. Kent konseylerinin ismi çok büyük, Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki belediye-STK ilişkisine göre değerlendiriyorlar. Ancak bizde böyle bir durum yok. Bir köprü olarak kent konseyleri yerel sorunların belediye başkanı ve valilikleri iletilmesinde halkla bütünleşmelidir. Kamuoyu oluşturmada çok eksiklerimiz var. Maalesef bu konuda gereğini tam olarak yapamıyoruz. Oysa kent konseylerinin mevzuatta yer almayan en etkili gücüdür. Bu sağlanabilirse bütün taraflara bakanlık cumhurbaşkanlığı da dahil herkese meramımızı anlatabiliriz. Mesela Rize havalimanı bu şekilde yapılabilirdi. 20 yılda olmaz denilen havalimanı 2 yılda yapıldı. Bence kent konseylerinin genişlemesi lazım. Ne kadar insan o kadar güç demek. Bu nitelik sorunu oluşturmaz. Biz genel kurul öncesi faaliyetlerine bakıyor ve ona göre çağırıyoruz zaten. Yani gerçek bir STK niteliği varsa çağırılıyor. Bu şekilde herkesin katkısıyla kent konseylerinin işlevselliği de artırılmış olur. Programlara da STK'ların katkısı daha çok olur.”

YKÜ-8: Yapısal sorunların kaynağı kentlerde var olan katılım kültüründen kaynaklanıyor. Kenti yönetenlerinde katılım kültürü bu durumla yakından ilgilidir. Böyle bir kültür bilinci oluşmamışsa yapısal sorunlar olmasa bile işlevsel sorunlarla karşılaşılıyorsunuz. Mesela kent konseyleri tavsiye kararlarının belediye başkanı üzerinden meclise veya başka kamu kurumlarına gönderdiğimizde bu kültür yoksa çözüm bulmakta zorlanıyoruz. Ancak bu noktada katılım kültürüne inanan kurum yöneticileri bir şekilde gelen sorunları çözüm üretmekte daha istekli davranıyor. Yoksa dikkate almıyorlar. Kent konseyleri meclislere veya ilgili kurumlara tavsiyelerini veya projelerini sunamıyorlar. Ne yazık ki belediye meclisi veya ilgili kurumlara yapılan tavsiyelerde süreç işlemiyorsa gerekli denetim ve yaptırım mekanizmaları çalışmıyor demektir. Mevzuat gereğini yapar diyor ama yapılmazsa yapısal sorunlar oluyor. Zaman zaman mekânsal sorunlardan dolayı çalışmayan kent konseyleri ile karşılaşılıyor. Genel olarak yönetmeliğin tanımlanmasında organizasyonel açıdan baktığımızda kent konseyi kendini gerçekleştirme ve kendine fayda sağlama gibi gönüllü faaliyetlerinin dışında siyasi gelecekleri için araç konumuna getirildiğini görüyoruz. Bu bağlamda kente hizmet yapmak isteniyorsa siyaset üstü çalışılması gerekiyor. Herkesin bir siyasi görüşü olabilir ancak hizmet noktasında bütün kesimlerle iletişime açık olunmalıdır. İşlevselliğe yönelik mevzuatta birkaç küçük düzeltmeyle işlevsellik artabilir. Özellikle büyükşehirlerde bir sıkıntı yaşamaktayız. Büyükşehir kanunu ile kent konseyi yapısı arasında halihazırdaki mevzuat tam uyumamaktadır. Dolayısıyla 30 büyükşehirde ancak 24 tanesinde kent konseyleri kurulabildi. Diğer büyükşehirlerde de acil olarak kurulması gerekmektedir. Ancak şunu söyleyebilirim ki yapısal sorunlardan ziyade katılım kültürü eksikliğinden kaynaklanan işlevsizlik görmekteyiz. Özellikle bakanlık mevzuatlarına kent konseylerine yönelik atıfta bulunulursa bütün hizmet kollarında otomatik olarak kent konseylerinin işlevselliği yükselmiş olur.”

YKÜ-1, YKÜ-2, YKÜ-3, YKÜ-4, YKÜ-5, YKÜ-6, YKÜ-7 ve YKÜ-8 de benzer ifadelerle Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemelerin yoruma açık olmasından dolayı illere göre işlevsellik düzeylerinde anlamlı farkların oluştuğunu ifade etmişlerdir. YKÜ-2 ve YKÜ-4 kent konseylerinin yapısal sorunlarından ziyade gönüllü katılımcılığın bilinmediği için işlevselliğinin negatif yönde etkilendiğini ileri sürmüşlerdir. Bu noktadan YKÜ-2'yi kent konseyleri ve gönüllü katılımcılık hakkında paydaşların bilgilendirilmesini birinci öncelik olarak görürken, YKÜ-4 ise kent konseylerinin belediyeler bünyesinde değil valilikler öncülüğünde kurulmasını önermiştir. YKÜ-5, YKÜ-6 ve YKÜ-7 ise kent konseylerinin yapısal anlamda en göze çarpan sorununun bütçe sorunu olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar kent konseylerinin en basit faaliyetleri yapmaları için bile kaynağa ihtiyaç duyduklarını, ancak belediye başkanının tutumunun bu konuda belirleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Kent konseylerinin bütçe sorununun çözülmesiyle kurumsallaşmanın hızlanacağını belirten katılımcılar, illerde uygulama birliğinin oluşması açısından da konunun hayati öneme sahip olduğunu vurgulamışlardır. Yapısal sorunların kaynağının katılım kültüründen kaynaklandığını ifade eden YKÜ-8 ise, bu kültürü içselleştirmiş yerel yöneticilerle kent konseylerinin optimal işlevselliği yakalamasının mümkün olduğunu ileri sürmüştür.

Tablo 4. Yapısal ve İşlevsel Sorunlar

Ortak İfade / Sorunlar
- Görev ve kaynak paylaşımı konusunda yönetmeliğin bağlayıcı bir düzenleme içermemesi - Yerel yöneticiler üzerinde kamuoyu oluşturmada yetersizlik. - Kent konseylerinin istişari organ olması ve faaliyetleri için gerekli yerel yönetimlere olan bağımlılık. - Yerele yönelik yapılacak hizmetlerde bakanlık mevzuatlarında kent konseylerine yönelik atıfta bulunulmaması.
Öneri
- Kent konseyi yönetmeliğinde düzenleme yapılarak görev, yetki ve kaynak paylaşımı konusu net bir şekilde belirlenmelidir. Ancak kaynak bağımsızlığı denetim mekanizmalarıyla eşgüdümü gerçekleştirilmelidir. Bağımsız bütçe tedariki kent konseyleri seçimlerini kaotik bir noktaya getirmemelidir. - Kent konseylerinin yapısal sorunların etkisini azaltmak ve işlevselliği artırmak adına sosyal medya ve alternatif yöntemlerle güçlü bir kamuoyu yaratması gerekmektedir. - Yapısal sorunların çözümüne ek olarak bütün paydaşlara katılım kültürünün kazandırılması ve içselleştirilmesine yönelik faaliyetlerde bulunmak. - Bakanlıkların ilgili mevzuatlarında kent konseylerine yönelik yapılacak atıflarla işlevselliğinin otomatik olarak artırılması mümkün olabilir.

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 4’de görüldüğü üzere Kent Konseyi Yönetmeliği’nin kent konseyleri ile yerel yöneticiler arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı konusunda net bir sınır çizememesi illere göre değişen işlevsellik farklılıklarının oluşmasına sebep olmaktadır. Bu noktadan kent konseylerinin işlevselliğini olumsuz etkileyen yapısal sorunların bir an önce yönetmelik kapsamında yeniden düzenlenmesi önem arz etmektedir. Ancak yapılacak değişikliklerin yeni sorunlar oluşturmamasına da ayrıca özen gösterilmelidir. Ayrıca kent konseylerinin optimal işlevsellik noktasına ulaşabilmeleri için, katılım kültürü oluşturulmasına yönelik faaliyetlere ağırlık verilmelidir. Nihayetinde yerel sorunların yerel paydaşlarla çözülmesi noktasında köprü vazifesi gören kent konseylerinin, misyonlarına uygun faaliyetleri özgürce yapabilmeleri adına ayrı bir tüzel kişilik de dahil aynı ve maddi destekten yoksun bırakılmaması öncelenmelidir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yerel katılım ve demokratik yönetişimin önemli mekanizmalarından birisi olan kent konseyleri; hemşehrlik, kentlilik ve katılım bilincinin geliştirilmesinden kentin hak ve hukukunun korunmasına, sürdürülebilir kalkınmadan çevreye duyarlılık, hesap sorma ve hesap vermeye kadar birçok yerinden yönetim ve yönetişim ilkelerini hayata geçirmeye çalışmaktadır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalarda; kent konseylerinin kentine sahip çıkma, aktif paydaş katılımı ve ortak aklın geliştirilmesine yönelik çabaları değerlendirmeye konu yapılmıştır. Bu noktadan çalışılan konuların kent konseylerinin işlevselliği üzerine önemli çıkarsamalara altlık oluşturması, alan yazını açısından oldukça önemlidir. Çünkü kent konseylerinin ontolojik sebebi; aynı kentte yaşayan vatandaşların, kentin sürdürülebilir geleceğe taşınmasında yerel yönetimlerin desteğinde-öncülüğünde bir araya gelmesi ve ortak akıl oluşturmaya aracılık etmesidir. Mevzuatsal açıdan da oldukça kapsayıcı bir ortaklık modeli sunan kent konseyleri, her ilin ihtiyacına göre oluşan birçok çalışma grubuna da şemsiye görevi görmektedir.

Ancak bu denli önemli bir misyonu yerine getiren kent konseylerinin ilgili mevzuatlarda tüzel kişiliği olmaksızın istişari bir kurum olarak yerel yönetimlere eklememesi ve aralarındaki etkileşimi muğlak bir şekilde tanımlaması uygulamadaki birçok sorunun ana kaynağını oluşturmaktadır. Bu noktadan uygulamada ortaya çıkan/çıkarılabilecek sorunları kent konseylerinin oluşumu ve kapsayıcılık, kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım, örgütsel ve yönetsel bağımsızlık, işlevsel ve yapısal sorunlar olmak üzere dört başlıkta incelediğimiz çalışmada, TKKB yönetim kurulu üyelerinin görüşleri bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir. İlk ele aldığımız kent konseylerinin oluşumu ve kapsayıcılık başlığı altında yer alan sorunlarda, kent konseylerinin kurulması noktasında yerel yöneticilerin belirleyici rolü öne çıkmaktadır. Özellikle genel kurul çağrısına çıkmayan belediye başkanlarından dolayı bazı illerde kent konseylerinin kurulamadığı, daha önce kurulmuş bile olsa yerel seçimler akabinde değişen belediye başkanlarından dolayı kadük kalan kent konseylerinin olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte genel kurul çağrısının kent konseyi başkanı tarafından yapıldığı illerin de olması, çağrının kim tarafından yapılacağı noktasında düzenlemelerin net olmadığı izlenimi vermektedir. Kent konseylerinin kapsayıcılığı

noktasında bütün katılımcılar mevzuatın yeterli (hatta fazla yeterli) olduğunu düşünmesine rağmen, çok sayıda ve farklı alanlarda faaliyet gösteren STK'lerden hangilerinin kent konseyi genel kuruluna davet edileceği sorun oluşturmaktadır. Bu başlık altında ortaya çıkan sorunlara çözüm olarak öncelikle çağrıya çıkmayan belediye başkanları için çeşitli yaptırım mekanizmaları oluşturulması ve kent konseylerine ombudsmana başvuru hakkı tanınması önerilmiştir. Bununla birlikte genel kurul çağrısını yapacak olan makamın netlik kazandırılması amacıyla ilk kurulacak kent konseylerinde valilerin, sonraki genel kurullarda ise kent konseyi başkanı ya da genel sekreterin çağrıya çıkmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Genel kurul çağrısı yapılacak STK'ların belirlenmesinde ise bulunduğu ilde aktif olarak faaliyet gösterme, kentte başarılı çalışmalar yapma, üye sayısı ve kuruluş yılı gibi kriterlerin yer alması gerektiği vurgulanmıştır.

Kent konseylerinin etkinliği ve yerel katılım başlığı altında ise belediye başkanlarının kent konseylerinin isteği dışında genel kurul listesi oluşturma çabaları ve liste dışı kalan STK'ların katılıma yönelik isteksizliği sorun olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte büyükşehir belediyesi olmayan illerde ilçe kent konseylerinin genel kurulu çağrılmaması kent konseylerinin etkinliği ile yerel katılımı düşürdüğü ifade edilmiştir. Ayrıca katılım bilincini artırmak amacıyla yapılacak eğitimin niteliği ve hedef kitle karmaşası da katılımcılar tarafından dile getirilen sorunlar arasındadır. Bu sorunlara çözüm olarak katılımcılar, yerel katılımı teşvik eden genel kurul yapısı için bütün paydaşların adil ve hakkaniyetli bir şekilde temsil edilmelerinin gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Bu noktadan ilk seferde genel kurulda yer almayan STK'lara bir sonraki dönemde veya meclis ve çalışma gruplarında yer verilmesi ve ilçe kent konseylerinin de bu sürece dâhil edilmesi önerilmiştir. Özellikle kent konseylerinin etkinliğini artırmak amacıyla paydaş gruplara özel; *kentlilik bilinci, sivil katılım ve kent aidiyet duygusunun* kazandırılmasına yönelik eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinin belirli dönemler halinde sürekli verilmesi gerektiği ifade etmişlerdir.

Örgütsel ve yönetsel bağımsızlık başlığı altında ise; genel sekreter seçimi için üç aday önerilmesi, kent konseyleri tasarılarının meclis gündemine getirilmemesi, özerk bütçe ve temel ihtiyaçların karşılanması noktasında yerel yönetimlerin ve yöneticilerin olumsuz tavrı öne çıkan sorunlar arasındadır. Örgütsel ve yönetsel açıdan daha bağımsız kent konseyleri için genel sekreter seçimi de dahil kent konseyi organlarının seçiminde yetkinin net bir şekilde kent konseylerine bırakılması gerekmektedir. Bununla birlikte kent konseylerinin kurumsal hafızası olan genel sekreterlerin devamlılığın sağlanması, faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından da bütçe gereksinimlerinin kent konseyleri aleyhine kullanabilecek enstrüman olmaktan çıkartılmalıdır. Bu konuda kent konseylerine ayrı bir tüzel kişilik üzerinden bütçe tanımlaması yapılabileceği gibi, kent bütçelerinin belirli bir yüzdesinin kent konseyleri kaleminde tutulması sağlanabilir. Kent konseyleri görüşlerinin meclis gündemine getirilmesi noktasında belediye başkanlarına yönelik denetim mekanizmaların caydırıcılığı önemli olmakla birlikte, meclis üyeleriyle birlikte *karma veya dış paydaş komisyonu* adında ortak bir komisyon üzerinden tasarıların görüşülmesi kabul sürecine olumlu katkı sağlayacaktır.

İşlevsel ve yapısal sorunlar başlığı altında ise 5393 sayılı Belediye Kanunu ve KKY'nin görev ve kaynak dağılımı konusunda bağlayıcı mekanizmalar oluşturmaması, yerel yöneticiler üzerinde kamuoyu oluşturmada yetersizlik, farklı tüzel kişiliğin olmaması, bütçe kullanımındaki zorluklar öne çıkmaktadır. Bu sorunlara yönelik ilgili mevzuatlarda yapılacak değişikliklerle görev, yetki ve kaynak paylaşımı konusu net bir şekilde tanımlanmalıdır. Ancak bu netlik denetim mekanizmalarıyla eşgüdümlü bir şekilde yeni düzenlemelerde yer almalıdır. Çünkü kent konseylerinin bütçe büyüklüğünün artması, kent konseyleri seçimlerini kaotik ve çekişmeli bir noktaya getirebilir. Yapısal sorunların gündeme getirilmesi ve işlevsellik noktasında sosyal medya ve alternatif yöntemlerin etkili kullanılmasıyla oluşturulacak güçlü bir kamuoyu ise yerel yöneticilerin dengelenmesinde kritik bir rol üstlenebilir. Özellikle paydaşlara yönelik kentlilik, sivil toplum ve katılım bilincinin oluşturulmasına yönelik verilecek eğitim ve geliştirme faaliyetleri, güçlü kamuoyu oluşturulmasının önemli bileşenleri arasında yer almaktadır.

TKKB yönetim kurulu üyeleri üzerinden dört başlık altında elde edilen verileri genel olarak değerlendirmek gerekirse, kent konseyleri ile ilgili düzenlemelerin güncel talep ve beklentiler doğrultusunda yeniden revizyonu zorunlu hale gelmiştir. Kent konseylerinin hukuki boyutuna yönelik çerçeve oluşturan yapısal düzenlemeler her ne kadar başlangıç aşamasında güçlü meydan okumalarla karşılaşsa da, hâlihazırda ortaya çıkan güncel sorunlar ve beklentiler ışığında kent konseylerinin misyonlarını gerçekleştirmelerine imkan tanımaktan oldukça uzaklaşmıştır. Dolayısıyla kent konseyleri ile yerel yönetim/yöneticiler arasında yetki, hizmet, kaynak, denetim ve koordinasyon bakımından işlevsel bir etkileşim olduğu söylenemez. Bu noktada kent konseylerinin de güçlü bir sivil toplum, yüksek bir kent ve katılım bilinci oluşturmak adına eğitim ve geliştirme faaliyetlerine ağırlık vermesi gerekmektedir. Nihayetinde yerele yönelik yapılacak hizmetlerde ilgili bakanlıkların kendi iç mevzuatlarında kent konseylerine yönelik doğrudan atıf yapmaları, yerel katılım aracı olarak kent konseylerinin geleceği ve işlevselliği açısından yeni açılımlar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, O., Belli, A., Arslan, Ş. (2017). Kent Konseylerinde Halk Katılımı ve Gönüllülük: Adana Kent Konseyi Örneği, Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 1(3), 320-332.
- Belli, A., Aydın, A. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Kent Konseyleri ve Gençlik Meclislerine Yönelik Algı Düzeyi Üzerine Bir Alan Araştırması: Kahramanmaraş ve Hatay Örneği, PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, 11(2), 6-29.
- Çetin, F., Sabancı, M. (2020). Modernitenin Pandemik Halleri. Fahri Çakı (Ed.), Covid-19 Pandemi Sürecinde Sivil Dayanışma Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği içinde (s. 385-391). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Emrealp, S. (2010). Türkiye'nin Katılımcı Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri. İstanbul: UCLG-MEWA Yayınları.
- Erdoğan, O. (2019). Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizmalar ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği . Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi , 4 (2) , 295-310 .
- Eroğlu, H.,T. (2006). Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar, SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 6(11), 191-206.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, Erişim Linki: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>, Erişim Tarihi: 20.04.2021
- Palabıyık, H. (2011). Gönüllülük ve Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım Üzerine Açıklamalar, Yönetim Bilimleri Dergisi (9: 1), 87-113.
- Soygüzel, H. (2015). Kent Konseylerinin Arasında İletişim ve İşbirliği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği, Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, 11(2), 63-82 .
- Soygüzel, H. (2020). 101 Soruda Kent Konseyi. Mithat Arman Karasu, M. Lamih Çelik, ve Cüneyd Altıparmak (Ed.), TKKB'nin Kısa Tarihi, içinde (291-299). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- TKKB (2020). Türkiye Kent Konseyleri Birliği 2020 Faaliyet Raporu. https://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/tema/dokumanlar/tkkb_faaliyet_raporu.html, Erişim Tarihi: 20.04.2021
- TRKKB (2021). Kent Konseyleri Brliği Organizasyon Şeması, (<https://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/sayfa/organizasyon-semasi.html>), Erişim Tarihi: 20.04.2021
- Tuncer, P. (2012). Küreselleşme-Yerelleşme ve Türkiye'de Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi, Türk İdare Dergisi, 475, 131-146.
- Özkiraz A. , Zeren H. E. (2009). Yerel Yönetimlerde Halk Katılımı Tokat İl Merkezinde Uygulamalı Bir Çalışma, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2, 229-247.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Erişim Linki: <http://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>, Erişim Tarihi: 20.04.2021.